БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 147 (6337)
ИЮЛИИН 28
СУББОТО
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлые шангадхаха!

Бата бэхи ба удаан сагай эб найрамдалай түлөө, дайнай аюулые уридшалан болиулхын түлөө арад олониитын хүдэлөөн хэлбэришэгүйгөөр ургажа байна. Политическэ ба шажанай элдэб янзын үзэлтэй олон миллион шэнэ хүнүүд, улам үргэн олониитэ хүн зон хадаа дэлхэйн гурбадахи дайнай гал түймэр табихые һэдэһэн американо-английска империалистическэ агрессорнуудтэ эсэргүү эдэбхитэй тэмсэлдэ хабаадажа байна.

Һаяхан Хельсинкидэ суглаа болоһон, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюро хадаа һүүлэй һарануудта уласхоорондын байдал нилээд орёо болоо, тиин энээнтэй дашарамдуулан эб найрамдалай түлөө тэмсэл шангадхагдаха ёһотой гэжэ шиидхэбэринүүд соогоо тэмдэглэбэ.

Империалистическэ гүрэнүүдэй англо-американска блок дэлхэйн шэнэ дайе элеэр бэлэдхэхэ политикэдэ, эб найрамдал хүсэгшэ арадуудта эсэргүү сэхэ агрессиин актнуудта шэлжэн оробо. Кореядэ американска империалистнуудай агресси үргэлжэлһөөр. Эб найрамдалай дайсад Европын ба Азиин бусад районуудташье хорото аашаагаа шангадхана. Германиин ба Японии арадуудай, эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай дура хүсэлдэ зүришэн эдэ оронуудые ремилитаризацилга улам түргөөр бэелүүлэгдэжэ байна. Баруун Германида ба Японидо регулярна арминууд бии болгогдоно, уһан-сэрэгэй ба агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд үргэн байгуулагдана.

Японитой нэгэн талын договорые американска правительствын бэелүүлһэн ябадал агрессиин ба дай түймэралгын политикын нэгэн хубинь мүн, тус договор болбол бүхы арадуудай, тэрэ тоодо японско арадай өөрынь ажабайдалай интересүүдтэ ба эб найрамдалда эсэргүү японско реваншистнуудтай американска империалистнуудай хэлсээ болоно. Атлантическа блогой оронуудта яаралтайгаар зэбсэржэлгэ, хүнүүдые олоор хюдалгын буу зэбсэгүүдые үйлэдбэрилгэ түргөөр хэгдэжэ байна. Арад олониитые дээрмэдэхэ зэргээр империалистнууд агрессивнэ дай бэлэдхэхэ ябадалда олон миллиард түхэриг мүнгэ шэнээр гаргашална. Американска президентын һая тодорһогдоһон хахад жэлэй экономическа тоосоонһоо юу харагданаб гэхэдэ, һүүлэй хахад жэл соо агрессивнэ дай бэлэдхэлдэ США-гэй правительствын хэһэн бюджетнэ һомололгонууд 50 гаран процентээр ургаа, мүн ойрын үедэ тэдэ һомололгонууд улам ургаха байна.

Дайнай ургажа байгаа аюул хадаа эб найрамдал хамгаалха тэмсэлые саашадаа үргэдхэхыень эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудаа эринэ. Дай үүдхэгшэдэй аашануудта эсэргүү арадуудай һэрэмжые бүхы хэмжээгээр шангадхалга, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ үргэн арад олониитые хабаадуулга, эб найрамдал хамгаалагшадай эдэбхи ба эмхидхэлые дээшэлүүлгэ лэ дай үүдхэгшэдэй түсэбүүдые таһалдуулха ябадалда асарха байна.

«Эб найрамдал сахилгын хэрэгые арадуудай өөһэдынгөө гарта абажа, тэрээниие эсэстэнь хүрэтэр хамгаалан хамгаалаа һаань, амгалан байдал сахигдаха ба батадхагдаха,—гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ.— Дай үүдхэгшэд хадаа арад олониитые худал хуурмагай урьхада оруулан мэхэлжэ ба дэлхэйн шэнэ дайн руу тэдэниие татажа шадаа һаань, дайн зайлашагүй болоно магадгүй.

Тиимэһээ, дай үүдхэгшэдэй гэмтэ муухай аашануудые элишэлхэ хэрэгсэл болохо эб найрамдал сахихын түлөө үргэн кампани мүнөө нэгэдэхи зэргын удхашанартай байна».

Эб найрамдалай түлөө эрид тэмсэлэй идея бүхы оронуудай арад олониитын мэдэрэлдэ улам гүнзэгыгөөр нэбтэрэн орожо байна. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй эдэбхи ургана, тэдэнэй зэргэнүүдэй нэгэдэл бэхижэнэ.

Агуухэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө тэмсэл эб найрамдалай тала баригшадай гол анхаралда байна. Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табиулха кампани мүнөө 58 оронуудта дэлгэрээ. Эб найрамдал тээшэ эрмэлзэһэн олон зуугаад миллион хүнүүд Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай эрилтэдэ гараа табяа. Хитадай арадай республика дотор Хандалгада 343 миллион хүн гар табяа, энэнь Хитадай бүхы хүн зоной 72 процентнь болоно. Польшодо, Чехословакида, Болгарида, Венгридэ, Румынида, Албанида бэе хүсэһэн бүхы хүн зон Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө һаналаа мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай Пактын түлөө хүдэлөөн бүхы капиталистическэ оронуудташье хэлбэришэгүйгөөр ургажа байна. Эб найрамдалай тала баригша итальянецууд «һэрэмжэтэй байлгын недели» үнгэргөө, тиихэ зуураа, демократическа организацинууд—итальянска эхэнэрнүүдэй Союз, залуушуулай, культурна ба ниитын бусад организацинууд Кореядэ эб найрамдалай түлөө, агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө олониитын кампани дэлгэрүүлээ. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй итальянска комитедэй мэдээнүүдэй ёһоор, Италиин 8 миллион гаран эрэшүүл ба эхэнэрнүүд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табяа. Франци дотор Хандалгада 6 миллион шахуу хүнөөр гар табюулба.

Азиин ба Латинска Америкын оронуудта Эб найрамдалай Пактын түлөө хүдэлөөн үргэдэжэ байна. Хүсэд бэшэ мэдээнүүдэй ёһоор, Инди дотор Хандалгада гар табигшадай too миллион гаран болоо. Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай эрилтэдэ Индонези дотор 350 мянга шахуу хүн гар табиба. Эб найрамдалай тала баригшадта эсэргүү шэрүүн шанга полицейскэ мүрдэлгэ хэгдэжэ байбашье, Аргентинын миллион шахуу ажалшад, Бразилиин 500 мянган хүн, Кубагай 500 мянга шахуу хүн гэхэ мэтээр Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табиба.

Эб найрамдал хамгаалхын түлөө арад олониитын хүдэлөөн улам ехэ хэмжээтэй боложо байна. Гэбэшье, энэнь эб найрамдалай тала баригшадые хангажа шадахагүй. Хельсинкидэ байһан бюрогой заседани дээрэ хэһэн элидхэл соогоо Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ Фредерик Жолио-Кюри Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табиулха кампаниин удхашанар тухай хэлэхэ зуураа, энэ шухала ба ехэ кампани амжалтатайгаар түгэсхэгдэхэ ёһотой, энэ агууехэ зорилгые туйлалга хадаа эб найрамдалай тала баригша бүхы хүнүүдэй хүсэ шангадхахые эринэ гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Абаһан шиидхэбэри соогоо Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюро эб найрамдал хамгаалха тэмсэлые шангадхаха уряалтайгаар олониитын бүхы организацинуудта, бүхы дэлхэйн эрэшүүл ба эхэнэрнүүдтэ хандаба. Өөһэдынгөө хүсэлэлгэ арбидхаха, ажал-ябуулгаяа эдэбхитэй болгохо гэжэ эб найрамдалай бүхы национальна комитедүүдые бюро уряалаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй уряа бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадуудай ажабайдалай гол интересүүдтэ харюусана. Энээниие һайн сэдьхэлтэ бүхы хүнүүдэй дэмжэхэ байһаниие һэжэглэхэгүйдэ болохо.

Эб найрамдалай лагерь улам бэхижэжэ байна. Советскэ Союзтай хамтадаа арадай демократиин оронууд, Хитадай арадай республика эб найрамдал сахин хамгаалхын түлөө тэмсэнэ. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн агууехэ хүсэн болоо.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл—бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй шухалын шухала хэрэг мүн. Дай үүдхэгшэдэй ба тэдэнэй агентнуудай аашалжа, мэхэ гохо гаргажа байбашье, эб найрамдалай тала баригшадай фронт ургаха, хүсэеэ арбидхаха байна. Эб найрамдалай тала баригшадай хүсэн түгэлдэр арми түүхэтэ һайн һайхан зорилгоёо бэелүүлхэ юм. Тэрэ хадаа эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай агууехэ хэрэгые хамгаалха, бүхэжүүлхэ байна.

(«Правдын» июлиин 26-най түрүү бэшэгһээ).

Республикын МТС-үүдэй бүхы комбайнернууд болон комбайнова агрегадуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ

Комбайнернуудай республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай хандалга

Хүндэтэ нүхэд!

1951 ондо хүдөө ажахын культурануудай үндэр ургаса хуряахын түлөө тэмсэлэй эгээн харюусалгатай ба шиидхэхы үе—таряа хуряалга ойртожо байна. Ургасые богони болзор соо, гээлтэгүйгөөр хуряахын түлөө оролдохоһоо харюусалгатай зорилго бидэнэрэй, комбайнернуудай урда үгы юм.

1935 ондо комбайнернууд болон комбайнеркануудта хандаха зуураа, манай инаг вождь ба багша нүхэр Сталин иигэжэ хэлээ һэн:

«Хуряалга гээшэ сезонно хэрэг мүн, тэрэ хүлеэхэ дурагүй юм. Саг соонь хуряагаа һаа—шүүхэш, хуряалгые хожомдуулаа һаа—алдахаш». «Комбайнай удхашанар юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа ургасые саг соонь хуряахада туһална. Нүхэд, энэ хадаа тон ехэ ба шухала хэрэг мүн. Зүгөөр комбайнай удхашанар энээгээр хизаарлана бэшэ. Тэрэнэй удхашанар үшөө юун бэ гэхэдэ, бидэниие тон ехэ гээлтэ хэхэ ябадалһаа зайсуулна».

Хуряалга дээрэ комбайнерай ажал ехэ ба хүндэтэй юм. Комбайн хадаа колхозуудта хуряалгын гол ба шиидхэхы машина болоһоор үнинэй. Мүнөө жэлдэ МТС-үүдэй машинна паркын шэнэ машинануудаар нэмээгдэһэн дээрэһээ хуряалгын хүдэлмэринүүд улам ехээр механизацилагдаха байна. Жэшээнь, манай республика дотор бүхы залаата культурануудай 62 процентһээ бага бэшыень комбайнернууд хуряаха юм. МТС-үүдэй комбайнова парк гансашье тоогойнгоо талаар бэшэ, мүн шанарайнгаа талаар һайжараа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. «Сталинец-6» гэжэ хүсэтэ һайн машинануудай too олошороо. Тэрэшэлэн МТС-үүд самоходно комбайнуудые олоор абаа. Энэ машина хадаа энээнэй урда тээ гол түлэб морин зэбсэгээр гү, али гараар хуряагдадаг байһан тарианай эдеэшэһэн участогуудые түүбэрилэн хуряалга үргэнөөр ябуулха арга боломжо олгохо байна.

Большевистскэ партиин анхарал оролдолгын ашаар комбайнаар таряа хуряалгын олон мянгаад бэлигтэ мастернууд колхозно тосхонуудта урган гараа. Ороной эрхим түрүү комбайнернуудта Социалистическэ Ажалай Геройн үндэр нэрэзэргэ олгогдонхой.

Комбайнернуудай дунда стахановска хүдэлөөнэй эхи табигшад Константин Бориной, Александр Оськиной болон бусадай нэрэнүүд бүхы орон доторнай мэдээжэ. Комбайнова хуряалгын эрхим мастернууд нүхэд Плюснинэй — Цагаан-Усанай МТС, Ковалевскиин — Селендумын МТС, Суменковой—Суулгын МТС, Эрдынеевэй—Хэжэнгын МТС болон бусадай нэрэнүүд манай республикаһаа холуур мэдээжэ юм.

Таряае эгээн богони болзор соо, гээлтэгүйгөөр хуряаха, гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэнь колхозуудта туһалха зорилгые большевистскэ парти, бүхы советскэ арад комбайнернуудай урда табяа. Энэ зорилгые дүүргэхын тула мүнөө комбайнернуудай, трактористнуудай, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ба колхозуудай бүхы хүсэниинь элсүүлэгдэхэ ёһотой.

Тиимэһээ бидэнэр республиканска зүблөөндэ сугларжа, өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэлые андалдаад байхадаа, доро дурсагдаһан социалистическэ уялга абанабди:

Хуряалгын сезон соо «Сталинец-6» комбайн бүхэнөөр 500-һаа бага бэшэ гектар, «Коммунар» комбайнаар — 400, самоходно комбайнаар—350 гектар таряа хуряаха, тиихэдээ «Сталинец-6» комбайнаар үдэр бүри 20-һоо бага бэшэ гектар, «Коммунар» комбайнаар—16, самоходно комбайнаар—14 гектар хуряаха ба хуряаһан гектар талмай бүхэндэ 500 граммһаа бага бэшэ горючи алмаха ябадал туйлаха.

Хуряалгые гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ, тэрэ тоодо ногоонуудай үбһэ хуряалгые саг соонь, һайнаар үнгэргэхэ уялга абанабди. Участогуудые комбайнаар хуряаһанай һүүлээр бүхы соломо, михиинэ суглуулга ба сомолго эмхидхэхэбди, мүн тэрэшэлэн намарай пар болгогдон хахалагдаха бүхы талмайн соломын узуурта комбайнова хуряалгатай хамта нэгэ агрегадаар лущени хэхэбди.

Эдэ ехэнүүд зорилгонуудые эрхэбэшэ дүүргэхын түлөө таряа хуряалгын эхилтэр механизмууд, комбайнууд болон тракторнуудые үшөө дахин нарин нягтаар шалгаха, машинын бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө комбайнова хуряалгын мастернуудай хэрэглэдэг түхеэрэлтэнүүдые бэлэдхэхэ уялга абанабди.

Бүхы комбайнуудые электрын гэрэлээр, зэр зэмсэгүүд, материалнууд, запасной частьнууд, заправочна болон түймэртэй тэмсэхэ зэр зэмсэгүүдээр хангахабди, комбайнова агрегадуудые хангалгын саг үргэлжын персоналаар бүридхэхэбди.

Бүхы комбайнуудта зерноуловительнуудые, михиинэ болон соломо суглуулхын тула һайн копнительнуудые түхеэрэхэбди, хуряалгын эхилхын урда тээ 10 үдэрһөө хожом бэшэ комбайнуудые хүдэлмэриинь газарта абаашахабди. Эртээнһээ тарианай талмайнуудые шалгажа, загонуудые хэмжэжэ, таряалангаа хуряалгада хүсэд дүүрэнээр бэлдэхэбди.

Хуряалгын эхилтэр комбайн бүхэндэ стахановска маршрут ба часай график зохёохобди, техническэ дутагдалнуудһаа комбайнова агрегадуудай һаатахагүйн тула тэдээнэй техническэ харууһые жэшээтээр эмхидхэхэбди. Бүхы комбайнуудые социалистическэ ёһоор бэе дээрээ даажа абаад, ургаса хуряалгын һүүлээр техническэ бүрин бүтэн зандань МТС-үүдэйнгээ усадьбада асархабди.

Комбайнова агрегадай начальник бүхэн хуряалгын үе соо туһалагшадайнгаа дундаһаа нэгэ—нэгэ комбайнерые бэлэдхэхэ, эхэнэр комбайнернуудые бэлэдхэлгэдэ онсо анхаралаа хандуулха байна.

Нүхэд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба трактористнууд, таанадта тусгаар үгэеэ хандуулнабди! Комбайнуудай ажалай үндэр бүтээсэ, хуряалгын болзор ба шанар таанадһаа нилээд дулдыдаха байна. Машинануудаа хуряалгада жэшээтээр бэлдыт.

Нүхэд комбайнернууд, МТС-үүдэй тракторна бригадануудай бригадирнууд, трактористнууд болон колхознигууд!

Ургаса хуряалгые богони болзор соо, гээлтэгүйгөөр, жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын түлөө, таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохыетнай таанадые уряалнабди.

Абаһан социалистическэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, бүхы дүршэл ба эрдэм мэргэжэлээ элсүүлэе. Социалистическэ хүдөө ажахын шэнэ ба улам хүсэтэ дэбжэлтэ туйлажа, 1951 оныие тэмдэглэе, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй агууехэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулая!

Советскэ арадай агууехэ илалтануудые эмхидхэгшэ бэ зоригжуулагша большевигүүдэй Бүхэсоюзна Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Манай вождь ба багша Агууехэ Сталин мандаха болтогой!

Энэ хандалга түрүү комбайнернуудай республиканска зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа.

Комбайнернуудай республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай

УЯЛГА

Фамили, нэрэ, обог.	МТС	хадаха (гектараар)	Горючи алмаха
1. „СТАЛИНЕЦ-6" комбайнаар			
Г. В. Шульгин	Кяхтын	1000	10-дахи үдэртөө алмаһан горючяараа хүдэлмэрилхэ
М. П. Суменков	Суулгын	1000	810 килограмм
А. А. Гусляков	Гашейн	800	10 процент
Б. Д. Гындыпов	Суулгын	800	30 процент
Г. А. Булдаков	Суулгын	800	20 процент
В. И. Перевалов	Окино-Ключевскойн	800	10 процент
М. К. Поргачевская	Бага-Куналейн	700	10 процент
В. И. Мякотин	Бага-Куналейн	600	200 килограмм
В. П. Абрамов	Ехэ-Куналейн	650	500 килограмм
А. Е. Болонев	Ехэ-Куналейн	600	500 килограмм
М. Ф. Рымарев	Ехэ-Куналейн	600	300 килограмм
А. Т. Федотов	Хэжэнгын	600	10 процент
Н. Е. Шваров	Бичурын	500	10 процент
2. „КОММУНАР" комбайнаар			
В. Д. Добрынин	Хонхолойн	700	10 процент
С. И. Федоров	Бага-Куналейн	600	500 килограмм
Д. Семенов	Үшөөтын	600	500 килограмм
Ф. С. Матвеев	Гашейн	550	10 процент
Ф. И. Дирин	Гашейн	500	15 процент
Т. Б. Цибиков	Сэлэнгын	500	10 процент
И. А. Исаев	Бичурын	500	10 процент
Д. Д. Серебряков	Хориин	500	10 процент
Б. Цыбикжапов	Гашейн	500	10 процент
С. Доржиев	Эгэтын	500	10 процент
И. Ф. Колтунов	Иволгын	500	10-дахи үдэртөө алмаһан горючяараа хүдэлмэрилхэ
Д. Д. Дутаржапов	Селендумын	500	10 процент
Н. И. Кокорин	Сэлэнгын	500	15 процент
Д. Бадмаракшеев	Суулгын	500	20 процент
Э. Б. Доржиев	Үшөөтын	500	18 процент
И. М. Зайцев	Ториин	450	10 процент
Д. И. Баженов	Бичурын	450	10 процент
А. А. Унагаев	Хамнигадайн	400	300 килограмм
Т. К. Черных	Жиримскэ	400	10 процент
Л. А. Ткачев	Бичурын	400	400 килограмм
Л. К. Савельев	Бичурын	400	300 килограмм
У. И. Пантелеева	Бичурын	400	10 процент
Ц. Чимитдоржиева	Хориин	400	10 процент
Д. Д. Кобелев	Түнхэнэй	400	350 килограмм
М. В. Степанов	Тарбагатайн	400	10 процент
Т. И. Чебунина	Тарбагатайн	400	10 процент
П. А. Метешов	Кабанскын	400	10 процент
Н. Л. Разуваев	Окино-Ключевскойн	400	10 процент
М. Д. Алексеева	Окино-Ключевскойн	400	10 процент
3. С-4 комбайнаар			
Ф. Ф. Никонов	Гашейн	1000	10-дахи үдэртөө алмаһан горючяараа хүдэлмэрилхэ
М. И. Ковалевский	Селендумын	700	10-дахи үдэртөө алмаһан горючяараа хүдэлмэрилхэ
П. А. Понафидин	Үшөөтын	700	600 килограмм
Ш. Цыдыпова	Бага-Куналейн	700	10 процент
С. С. Медведев	Тарбагатайн	600	600 килограмм
Д. Доржеев	Иволгын	600	10 процент
И. Ф. Пластинин	Тарбагатайн	500	10 процент
Ц. Д. Дашинимаев	Иволгын	500	10 процент
Д. Х. Таханов	Кыренскэ	500	400 килограмм
Ц. Д. Беликтуев	Хэжэнгын	500	10 процент
И. А. Калашников	Хонхолойн	500	500 килограмм
Г. П. Челночков	Гашейн	500	15 процент
М. С. Кичкин	Жиримскэ	450	400 килограмм
Л. Д. Ванданов	Закаменай	400	10 процент
М. И. Пуховской	Кабанскын	400	10-дахи үдэртөө алмаһан горючяараа хүдэлмэрилхэ
Ф. К. Ефимов	Окино-Ключевскойн	400	10 процент
М. В. Павлов	Бичурын	400	10 процент
Ч. Б. Вамбуев	Кяхтын	400	300 килограмм
М. Ф. Хромых	Ехэ-Куналейн	400	1000 килограмм
С. А. Калашников	Жиримскэ	400	10 процент

Үглөөдэр үбһэ хуряалга дээрэ комсомольско-залуушуулай воскресник болохо

ВЛКСМ-эй обкомой бюрогой тогтоолой ёһоор үбһэ хуряалга дээрэ июлиин 29-дэ комсомольско-залуушуулай республиканска воскресник үнгэргэгдэхэнь. ВЛКСМ-эй айкомууд воскреснигые эмхитэйгээр үнгэргэхэ ёһотой.

Хүдөөгэй бүхы залуушуул болон һурагшадые воскреснигтэ хабаадуулха шухала.

Комсомолой обкомой бюро болбол Иволгын аймагта болохо воскреснигтэ городой залуушуулые хабаадуулха гэжэ ВЛКСМ-эй Улан-Удын горкомые уялгалаа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Жэлэй түсэбые болзорhоо урид дүүргэхын түлөө

Июлиин 24-дэ Улан-Удэ городой партийна активай суглаан болобо. Эндэ промышленна, транспортна ба барилгын предприятинуудай 1951 оной түрүүшын хахад жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд ба жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ талаар городой партийна организацинуудай зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар ВКП(б)-гэй горкомой секретарь нүхэр В. И. Лисюткин элидхэл хэбэ.

Социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар городой промышленна предприятинуудта мүнөө жэлэй түрүүшын хахад соо валовой продукци гаргалга нёдондо жэлэй энэ үетэй жэшэбэл 12,2 процентээр ургаа. Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, сэмбын фабрика, мелькомбинат ба бусад зарим предприятинууд энэ жэлэй түрүүшын хахадай үйлэдбэриин түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, продукциин үнэ сэнгые химдаруулаа, гүрэндөө 5 миллион үлүүтэй түхэриг түсэбhөө гадуур үгөө гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Мүрысөөндэ хабаадагшадай тоо улам олошорно. Мүнөө жэл стахановецуудай тоо улам ургаhан байна. Үни удаан ба эрхим hайнаар ажаллаhанайнгаа түлөө 472 түмэрзамшад правительственнэ шагналда хүртөө.

Гэбэшье, городой промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ нилээд ехэ дутагдалнууд бии. Городой 14 предприятинууд, тэрэ тоодо машина бүтээлгын, механизированнэ шэлэй, судно заhабарилгын заводууд, «Бурмонголстрой» трестын зарим предприятинууд, «Красный Восток» артель энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые дүүргээгүй, 26 миллион түхэригэй продукци гүрэндөө дутуу үгөө. Тус предприятинуудай олонхинь продукциин өөрынь үные ехэ болгоо.

Түмэр замай Улан-Удын станциин, паровозно депогой коллективүүд мүн лэ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилөө.

Город доторхи барилгын хүдэлмэринүүд тухайда элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо капиталовложениин түсэб оройдоо 32,0 процент, тэрэ тоодо гэр байрануудые барилгын түсэб —25,4 процент дүүргэгдэhэн байна. Илангаяа «Бурмонголстрой» трест ба машина бүтээлгын заводой капитальна барилгын управлени ажалшадай гэр байрануудые барилгада хараалагдаhан гүрэнэй мүнгэн зөөриие гүйсэд ашаглажа шаданагүй. Город дотор гэр байрануудай дутамаг байбашье, городой 40 предприятинууд барилгын ямаршье хүдэлмэри хэнэгүй.

Кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө анхаралаа табидаггүй, ажалай эмхидхэлэй хангалтагүй, эрхим стахановецуудай үйлэдбэриин түрүү методүүдые хүдэлмэришэдэй дунда нэбтэрүүлдэггүй дээрэhээ гээгдэнги предприятинуудта хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ бага байна.

Городой олонхи промышленна, транспортна предприятинуудай ба барилгын организацинуудай хангалтагүй хүдэлмэри юун дээрэhээ болооб гэхэдэ, эндэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин hулаар табигдаhанhаа, гүрэнэй ба ажалай жаяг заршамай муу байhанhаа, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэлэй-техническэ хүтэлбэрилгын дутагдалнуудтай байhанhаа, партийна организацинуудай зүгhөө ажахые hулаар хүтэлбэрилhэн ба социалистическэ мүрысөөе ёhо тэдыгээр эмхидхэhэн дээрэhээ болоно гэжэ элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

ВКП(б)-гэй райкомууд, түбхын түрүүндэ партиин Железнодорожно райком промышленна, транспортна ба барилгын предприятинуудай партийна организацинуудай хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр мэдэнэгүй, тэдэндэ туhаламжа багаар үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, паровозно депогой партийна организацида эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэри hулаар табигданхай. Тиимэhээ хүдэлмэришэдэй ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүй. Ажалай жаяг заршам эндэ муу. Эдэ бүгэдэ дээрэhээ паровозно депо үйлэдбэриингөө түсэбые дүүргэжэ шадаагүй гэжэ Улан-Удын паровозно депогой машинист нүхэр Панченко тэмдэглэбэ.

Табанзуутанай хүдэлөөе манай администраци дэмжэнэгүй. Паровозууд ехэ удаан заhабарилагдана. Улан-Удэ, Петровско завод гэхэ мэтын түмэр замай станцинууд поезднуудые удаан саг соо барина. Эдэ бүхы дутуунууд табанзуутанай хүдэлөөндэ ехэ hаад ушаруулна гэжэ нүхэр Панченко хэлэбэ.

ПВЗ-гэй механическа цёхын строгальщик нүхэр Курочкин үгэ абажа, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Би 3—4 станогууд дээрэ хүдэлмэрилдэгби. Дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй туршада 18 жэлэй нормо дүүргээб. Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо хоёр жэлэй нормо дүүргэбэб. Түмэрзамайхидай үдэрэй хүндэлэлдэ июль hарынгаа үйлэдбэриин түсэбые 400 — 450 процент дүүргэхэ гэhэн уялга абанхайб. Энэ уялгаяа сохом дүүргэхэб гэжэ партийна активай суглаае найдуулнаб.

Заводой администраци ба партком олон станок дээрэ хүдэлмэрилдэг хүдэлмэришэдэй үүсхэлые hайнаар дэмжэнэгүй, стахановецуудай дүй дүршэлые заводой бүхы хүдэлмэришэдэй дунда нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэнэгүй, ажалай түрүүшүүлэй семинарнууд болон зүблөөнүүдые үнгэргэнэгүй гэжэ саашань нүхэр Курочкин шүүмжэлбэ.

Город дотор гэр байрануудые барилгын ехэ унжэгайруулагдажа байhан тухай, тэрэнэй шалтагаанууд тухай нүхэр Лукьянец (ПВЗ-гэй капитальна барилгын таhагай начальник), Болхавитин (барилгын конторо), Топоров («Бурмонголстрой» трест) хэлэбэ.

— Механизмуудые hайнаар ашаглахын, ажалай бүтээсые бүри дээшэлүүлхын, инженер Ковалевой методые улам нэбтэрүүлхын түлөө сэмбэ нэхэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Тэрэнэй ашаар хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 15 процент дээшэлээ. Мүн hайн шанартай сэмбэ нэхэдэг болообди. Гадна, түүхэй эд ба материалнуудаа гамтайгаар гаргашалжа, арбилагдаhан материалнуудые ашаглан, бидэнэр 25 мянгаад метр сэмбэ нэхэхэбди. Мүнөө июль hарын үйлэдбэриин түсэбые 109 процент дүүргээбди, — гэжэ Бурят-Монголой АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын директор нүхэр Паршин мэдүүлбэ.

Машина бүтээлгын заводто ажалай эмхидхэлэй ба жаяг заршамай муу байhаниие, инженерно-техническэ составай үйлэдбэриин мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө заводой дирекциин ба парткомой тэмсэдэггүй байhаниие ВКП(б)-гэй Железнодорожно райкомой секретарь нүхэр Курочкин шүүмжэлбэ.

Промышленна предприятинуудай, тэрэ тоодо механизированнэ шэлэй заводой хүдэлмэриие ВКП(б)-гэй Железнодорожно райком, тэрэнэй промышленна ба транспортын таhаг hайнаар мэдэнэгүй, тэдэндэ бодото туhаламжа үзүүлнэгүй гэжэ механизированнэ шэлэй заводой директор нүхэр Болсохоев хэлэбэ.

Суглаан дээрэ машина бүтээлгын заводой парткомой секретарь нүхэр Ножкин, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо нүхэр Сабуров, Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой начальник нүхэр Бутко гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Удаань, ВКП(б)-гэй обкомой секретарь нүхэр Климов үгэ абажа, городой промышленна, транспортна предприятинуудай болон барилгын организацинуудай урда табигдаhан зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ.

Улан-Удэ городой коммунистнууд хадаа ажалшадай политическэ ба үйлэдбэриин эдэбхиие толгойлон, промышленна, транспортна предприятинуудта ба барилгын организацинуудта Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэнэй үндэhөөр гүрэнэй түсэбые бүхы предприятинуудта болзорhоонь урид үлүүлэн дүүргүүлхэ ёhотой гэжэ партийна активай суглаан тогтообо.

Хүдэлмэришэдэй творческо зохёолгонууд

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой коллектив үнгэрэгшэ хахад жэлэйнгээ программые амжалтатайгаар дүүргээ. Нилээд ехэ продукци түсэбhөө гадуур бүтээн гаргаhан байна. Стахановскаар ажаллан, имагтал эрхим шанартай продукци бүтээн гаргаха тэмсэл мүнөө бүри хүсэтэйгөөр үргэлжэлжэ байна.

Тус илалта туйлаха хэрэгтэ заводой уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшод-новаторнууд бүхы коллективтээ хамта мүн лэ хубитаяа оруулhан байна. Үйлэдбэриин техническэ прогрессые саашадань hалбаруулха ба доторойнгоо резервнүүдые гүйсэд ашаглаха хэрэгтэ тэдэнэр өөhэдынгөө творческо ажалые зорюулна.

Манай заводой уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшод үнгэрэгшэ 6 hара соо 255 үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа. Эдэ дурадхалнуудай олониинь хүшэр хүндэ хүдэлмэриие механизацилгада, продукциин сэнгые доошолуулгада, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ ябадалда зорюулагдаhан байха юм.

Тус дурадхалнуудай 146-ень үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхэдэ, хамта дээрээ 1 миллион 50 мянган түхэригэй алмалта заводто үгөө. Тэрээнhээ гадна, хэдэн зуун тонно металл, үнэтэ материалнууд болон хэдэн мянган киловатт-час электроэнерги арбилагдаа. Үйлэдбэриин технологическа процессые hайжаруулха тушаа заводой уралан нарижуулагшад онсо анхаралаа хандуулна.

Вагонно-кузовын цехын технолог нүхэр Поздняков гэгшэ пассажирскэ вагонуудай сонхонуудые түргэн методээр, ехэ хэмжээнэй мүнгэ гаргашалангүй бүтээхэ бишыхан машина өөрөө хээд, үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхые дурадхаhан юм. Тэрэниинь бэелүүлхэдэмнай 15 мянган түхэригэй алмалта тус цехтэ хэгдээ. Тиихэдэ, ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлhэн байна.

Тус цехын слесарь нүхэр Колодин гэгшэ пассажирска вагонуудай подшипнигуудые hунаалгада хэрэглэхэ тусгаар рашпиль өөрөө хэhэн юм. Тэрэниие ашаглахадамнай слесарьнүүдэй ажалай бүтээсэ хоёрhоо үлүүгээр дээшэлээ. Мүн энэ цехын дархашуул Е. Широбонов, Малютин, Суслик, Коваль гэгшэд вагонуудые түргэн методээр хабсаруулха арга хэрэглэн, ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг стахановецууд болонхой.

Түхеэрэлгэнүүдые заhабарилдаг слесарь нүхэр Корочкин, электрик Н. Соловейкин хоёр станогуудай ременьнүүдэй түргэ түргөөр таhарха ябадалые болюулха дурадхал оруулаа hэн. Энээниие үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхэдэ, станогой бүтээсые 50 процентээр дээшэлүүлхэ арга олгоо.

Булад шудхалгын цехын технологууд нүхэд Дёмин, Костин хоёр детальнуудые шудхаха технологиие эрид hайжаруулха дурадхал оруулан, халаан бүри 1,5 тонно булад алмаха арга боломжо тус цехтэ олгоhон байна. Тус цехын экономист нүхэр Петров, мастер Казбанов гэгшэд энэ жэлдэ 2—3 дурадхалнуудые оруулжа, түүхэй эд болон материалнуудые ехээр алмаха ябадал хангаба.

ТЭЦ-ын коллективэй гэшүүд уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые олоор оруулан, хүдэлмэреэ нилээдгүй hайжаруулжа шадаа. Мастер Шишляков, слесарь Корчагин болон бусад ехэхэн хэмжээнэй электроэнерги алмаха арга олоо.

Уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые оруулха хэрэгтэ хүдэлмэришэдые, илангаяа стахановецуудые олоор хабаадуулха ёhотойбди. Ороhон дурадхалнуудые саг соонь үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхэ тушаа цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд онсо анхаралаа хандуулха үүлгатай.

И. Пассек, ПВЗ-гэй уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын таhагай начальник.

Түрүү комсомолецууд

Шэрэм шудхалгын цех ПВЗ-гэй түрүү цехүүдэй нэгэниинь болонхой. Болохоёо байгаа түмэрзамшадай hайндэр хүрэтэр тус цехынхид түсэбhөө үлүү 100 тонно шэрэм шудхаха ба бүхы цех соогоо 175 000 түхэригэй алмалта хэхээр уялга абаа.

Түрүү ажалаараа шалгарhан залуу стахановецууд тэндэ олон. Стерженщица-комсомолка Скворцова, обрубщик-комсомолец Нигметов гэгшэд халаан соогоо 2 үдэрэй нормо гүйсэдхэдэг ба hарынгаа даалгабариие 250 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм.

Формировщица нүхэр Южикова нэгэ халаан соогоо 3 үдэр хахадай нормо, комсомолка Ламухина 2 үдэрэй нормо дүүргэнэ.

Тус цехын комсомолецууд түмэрзамшадай Бүхэсоюзна үдэрэй хүндэлэлдэ иигэжэ стахановскаар ажаллнад.

Н. Цынгуев.

Сталинградска область. Волгын зүүн эрье дээрэ барилгын хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрээ. Волго-Урал гэжэ канал баригдажа эхилбэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экскаватор хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Хүдэлмэрилдэггү[й] радиоузелнууд

Ажалшадые коммунистичес[...]
хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ радиого[...]
хэн үүргэ эзэлдэгынь хэндэшы[...]
дээжэ. Гэбэшье, Сэлэнгын аймаг[...]
зарим колхозуудай хүтэлбэр[...]
шэд радиое тоохогүй, гээг[...]
заншал гаргана. Тус аймагай [...]
колхозуудай радиоузелнууд [...]
ный хүдэлмэрилнэгүй гэhэн [...]
тай статья «Бурят-Монголой [...]
газетын июниин 10-най ном[...]
толилогдоо hэн. Тэрэ гэhээ[...]
хоёр hара шахуу болохонь [...]
мүнөө хүрэтэр Сэлэнгэдэ яма[...]
хубилалта болоогүй байна. [...]
мунизм», Маленковой, Тел[...]
XVIII партсъездын нэрэмжэ[...]
«Социализм» колхозуудай хү[...]
рилэгшэд газетын шүүмжэл[...]
тобшолол хэжэ, дутагдалну[...]
усадхалгын талаар энэ гэхэ[...]
хээгүй байна.

Жэшээ болгон «Комму[...]
колхозые абаад үзээ. Тус [...]
26 мянган түхэриг гаргаш[...]
радиоузел барюулhан аад, т[...]
1948 онhоо хойшо хүдэлмэр[...]
гүй. Мүн 25 точкотой «Ро[...]
гэжэ радиоприемнигынь [...]
гүй дээрэhээ үнинэй хүдэл[...]
хэеэ болишонхой. Иимэ ехэ [...]
гаргашалhан аад, радиоузел[...]
дэлмэрилүүлхые энэ колхозо[...]
тэлбэрилэгшэдэй оролдоо[...]
тон гайхалтай.

Маленковой нэрэмжэтэ кол[...]
радиоузел 3 жэл шахуу ми[...]
на. Мүнөө радиоаппаратури[...]
рим частьнууд ба радио[...]
иишэ тиишээ үригдэжэ, таhар[...]
татагдажа байна. Тэрэнэй [...]
муляторые автомашинада [...]
хэжэрхинхэй. Иигэжэ хамты[...]
ридэ хайша хэрэгээр ка[...]
хүнүүдтэ ямаршье хэмжээ [...]
гүй.

Эдэ баримтанууд хадаа [...]
дамжуулгые дурсагдагша [...]
зуудай хүтэлбэрилэгшэдэй [...]
сэздэггүйень эли тодоор гар[...]
Тус колхозуудай правлени[...]
партийна организацинууд [...]
тагдалнуудаа түргөөр уса[...]
радиоузелнуудайнгаа хүдэл[...]
эрид hайжаруулха зэргэтэй.

В. Бадаш[...]

Номуудые олоо[...] абана

Кударын аймцентртэхи [...]
магазин гансахан хахад жи[...]
200 мянга гаран түхэригэй [...]
дые худалдаhан байна. А[...]
марксизм-ленинизмын клас[...]
дай зохёолнуудые, уранhай[...]
хүдөө ажахын номуудые [...]
абана. Аймцентр ерэhэн хүн[...]
магазинда оронгүйгөөр [...]
бусадаггүй шахуу.

«Путь Октября» колхозой [...]
лэгшэ нүхэр Кривогорниц[...]
сестра Аносова, заготсеный [...]
рые даагша Никитин, аймаг[...]
пографиин наборшик Гарм[...]
шэд номуудаар баян библи[...]
нуудтэй болонхой. Тэдэнэр [...]
даа улам олошоруулхые ор[...]
юм. Нүхэр Никитич Алексе[...]
тойн зохёолнуудай суглуу[...]
захижа абана. Ном худалда[...]
шадай тоо үдэр ерэхэ бүри [...]
шорно.

И. Пол[...]

Коммунизмын агууехэ барилганууд

Сталинградска каналай трасса дээрэ

Волгэ шадарай хүрилшэhэн тала дайдаар хуурай халуун hалхин үлеэжэ, элhэ шэдэлhээр зэндаа. Зүгөөр, ородой агууехэ мүрэн — Волгын элбэг уhан Сталинградска шэнэ каналаар урдажа, эдэ газарнуудай шарайе хубилгаха, ажабайдалай амисхаал оруулха сагынь холо бэшэ.

Ахтубын эрьедэ, Сталинградска магистральна каналай эхи татадаг Осадна балка шадар, хуушан бакенщик Иван Захарович Сухонин бидэндэ иигэжэ хөөрэнэ:

— Энэ хадаа Волго-Донской каналhаа 2 дахин үргэн болохо, 6 дахинута байха юм. Эндэ нэгэшье гэшхүүр, шлюз байхагүй. Гол мүрэн шэнгеэр өөрөө урдаха юм. hанаад үзэгты, аяар Урал хүрэхэ бшуу! Тэрэ үдэр хүрэтэр амиды ябаха золтой байгаа hаа, зэзбол Чкалов тамаржа ошохоб, тэндэ минии түрэлхид ажаhуудаг...

— Инженерно-геологическа парти мүнөө үедэ эгээ хаана хүдэлмэрилнэб?

— Кузьмичёвой гү? — гээд үбгэн дабтан асууна.

— Тиимэ, тиимэ. Тэдэнэр мэнэ hаяхан тээ тэндэл байгаа ёhогой hэн.

— «Мэнэ hаяхан» гээшэтнай хари күн ааб, — гэжэ бакенщик гайхана. — Хоёр неделиин урда тээ эндэ ябаа hэн. Мүнөө Кузьмичёвые Ленинск шадар, эндэhээ дүшөөд гаран модоной хараанда бэдэрхэ ёhогой.

...Ерээдүйн каналай эрьеэр машинамнай зуралзана. Бүри нёдондо жэлдэ Гидропроектын геологууд ба топографууд түрүүшын шэнжэлэлгэ хэжэ, трассые хараалаа бэлэй. Мүнөө техническэ проектын үндэhөөр нарин нигта шэнжэлэлгэ хэгдэжэ байна. Буровой бригадануудай тогтоhон сараа hуури — малтажа гаргаhан обогор шорой эндэ тэндэ тобойлдоно. Оршон тойрон наранда шаташаhан боробтор үнгэтэй тала дайда нэмжыжэ, гансашье hөөг модон нюдэндэ торсолдоногүй. Уралай шэлые туласа эгээл иимэ байдалтай бшуу. Энэ хооhон губи талын байгаалиие шэнэдхэн хубилгахын тула ямар ехэ хүсэ шадал хэрэгтэй гээшэб! Халуун шанга наранда, хуурай hалхинда шатаагдаhан газарай умдыень харяахын тула хэмжээлэшэгүй ехэ уhан хэрэгтэй. Тэрэнэй hүүлээр лэ эндэ модо тарижа, винограднигуудые hуулгажа, хүбэн, залаата шэниисэ ургуулжа, тэрэшэлэн тоогүй олон мал hүрэгүүдые бэлшээжэ болохо юм.

Таба-зургаан жэл болоод байхада, Сталинградска гидроэлектростанциин бодхоогдоhоной ба Сталинградска магистральна каналай бүтэhэнэй hүүлээр лэ энэ хэрэг бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ юм. Тус канал Сталинградска водохранилищиhаа эхилээд, 600 километр hунажа, Урал мүрэн хүрэхэ юм. Уhажуулгын ба уhалалгын хэдэн мянган hалаа каналнуудаар уhан дамжажа, Заволжьеын гандадаг үргэн талануудай 6 миллионhоо үлүү гектар газарые амидыруулха юм.

Сталинградска канал манай ороной транспортна hудалнуудай нэгэн боложо, Урда Уралые табан далайнуудтай холбохо байна. Урал мүрэнэй адагай судоходствые тус канал нилээдгүй hайжаруулха юм. Хүсэ ехэтэ пассажирска ба ашаанай электроходууд Сталинградhаа Чкалов хүрэтэр залгаа субадаг болохо. Каналай трассые зубшаад хэдэн олон промышленна предприятинууд ба хүдэлмэришэнэй посёлогууд тогтохо юм.

Сталинградска магистральна канал Волго-Донской гү, али Москвагай нэрэмжэтэ каналнуудhаа юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, тэндэ уhан ямаршье шлюз, насосно станци, аварийна түдэгүйгөөр өөрөө урдажа, иимэ түхэлэй барилгануудhаа тон үнэгүй болохо юм. Волго-Осадна балкын уhанай хэмжээе Сталинградска ГЭС-эй плотинын дээшэнь үргэхэдэ, эндэ Осадный гэжэ шэнэ залив бии болохо байна. Эндэхи уhанай хэмжээн Урал мүрэнэйхидэ орходоо 28 метрээр дээшээ гараха юм. Энэ заливай уhан эршэтэй түргэн урасхалаараа зүүлжээ шэглэжэ, ангаhан губи талануудые ундалуулха байна.

...Уданшьегүй урдамнай бишыхан брезентовэ палаткануут, элдэб янзын трубануудтай, буровой зэр зэмсэгүүдтэй складууд харагдаба. Халуун hалхинда хайруулhан бурильщигууд газар үрэмдэжэ, наvчна шэнжэлгэдэ хэрэгтэй мэдээнүүдые абана.

Энэмнай агууехэ барилгын пионернүүд, алдартэ разведчигүүдэй нэгэ бүлэг — инженер Кузьмичевой бэдэрэлгын парти мүн.

Кузьмичёв — залуу, шуумар инженер юм, тэрэниие «талын шоно» гэжэ нүхэдынь шоглон нэрлэдэг. Үнгэрэгшэ үбэлэй хүшэр хүндэ условинуудта тэрэнэй хүтэлбэрилдэг парти трассын түрүүшын шэнжэлэлгэ хэжэ, правительствын даалгабариие болзорhоонь урид дүүргээ hэн. Трассын хоёр зуугаад километр утатай участок Кузьмичёвой партида даалгагданхай. Уралhаа захалаад, тэрэнэй урдаhаа «Гидропроектын» Ленинградска отделениин разведчигүүд ерэжэ ябана.

Эдэ шэнжэлэгшэд ороноймнай хизаар бүхэнhөө сугларанхай. Колхознигууд Иван Дуплищев ба Владимир Жердев гэгшэд Воронежско областьhоо Волго-Дон ерээ. Тэдэнэр нүхэр Припотень гэгшын хүтэлбэрилдэг Волго-Донской инженерно-геологическа экспедицидэ бурильщигай мэргэжэл олоод, Волго-Уралда ерэжэ, халаанай мастернууд болоhон байна. Волго-Дон хадаа Кузьмичёвой партиин олохон хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ hургаал үгөө юм. Барилгатана хамта хүнүүдыншье хатуужан ургалсана. Дон шадарай тосхонhоо барилгада ерэhэн Наташа Круглова ба Тамара Зашиловская гэгшэд экспедицидэ hурагшадаар ороо hэн. Мүнөө тэдэнэр младша техник-геологууд болонхой.

— Би шэнэ мэргэжэлдээ ехээр дурлааб, бүхы наhан соогоо энээгээрээ хүдэлхэ дуратайб, — гэжэ Наташа хөөрэнэ. — Арадай зол жаргалай разведчигүүд байхада ямар hайн бэ!

Сталинград шадарай тосхонhоо трассада ерэhэн комсомолка Валентина Воробьева эрхим коллектор болоо. Тэрэнэй түрэлхидынь —Ленинскэ районой «Путь Ильича» колхозой колхознигууд: «Шинии түлөө бүхы тосхоноороо баясахаар хүдэлмэрилөөрэй» гэжэ захяа бэлэй.

Трасса шадарай колхозhоо Никифор Афанасьевич Аканцев хоёр хүбүүдээрээ каналай барилгада ерээ. Тэдэнэр барилгын дүүрэтэр эндээ байжа, байгаалиин хүсэнүүдые хүнэй гартаа абахыень нюдөөрөө хараха гэжэ шиидээ.

Эндэ, трассын барилга дээрэ топографууд, геологууд ба тео[...]
нууд нэгэнэйнгээ хүдэлмэ[...]
дүүргэхэ ээлжээе хүлеэжэ h[...]
гүй. Урдань топографуудай [...]
да, хойноhоонь геологууд [...]
жа, скважинануудые улам т[...]
үрэмдэнэ. Каналай трасса [...]
удангүй гурбан зуугаад э[...]
торнууд гараханъ. Алхал[...]
гантнуудшье тэдэнэй дунда [...]
саха юм. Механизаторнууд [...]
мүрэнэй hабаhаа 350 милл[...]
бометр грунт гаргаха байн[...]
гээрнь дэлхэйн бүмбэрсэгы[...]
орёоhон түмэр замай поло[...]
рижа хүрэхэ юм!

....Осадна балка шадар [...]
дөө үсөөхэн машина хүдэл[...]
Экскаваторщигууд — ах[...]
Василий ба Валентин Булг[...]
Василий Гайваронский, Д[...]
Колодяжный, Павел Бод[...]
шэд канал барилгыв түр[...]
эхилэлсэhэнээрээ омогорхо[...]

— Алхалдаг томо экс[...]
ябуулха эрхэ олохые то[...]
хүсэнэб, — гэжэ Лени[...]
ерэhэн залуу хүбүүн Георги[...]
горьев хүхюугээр хөөрэн[...]
Григорьев «Молотовец» [...]
торта хүдэлмэрилхэ зуура[...]
найнгаа даалгабариие [...]
үлүү дахин дүүргэнэ.

Осаднэ балкада хэгдэхэ [...]
мэри hаял эхилээ. Удангүй [...]
олон экскаваторщигуудай [...]
мантан томо машинын хүс[...]
лажа, каналай трассын [...]
рие үргэн далайсатайгаар [...]
ха юм.

Вик. ОШЕ[...]

Волга-Урал каналай тр[...]

Комбайнай бүтээсые дээшэлүүлхэ

Селендумын МТС-эй комбайнер М. И. Ковалевский

«Коммунар» комбайнаар жэл бүри 700—800 гектар таряа хуряадагби. 1949 ондо 1050 гектар хуряагаа һэм. Би ганса комбайн жолоододог бэшэ, харин тракторна бригадые хүтэлбэрилдэг байнаб.

Комбайнине жолоодогшо хадаа машинадаа техническэ һайн харууһа хэжэ, хүдэлмэриин һүүлээр МТС-эй усадьбада машинаа бүтэнөөр асархын тула тэмсэхэ ёһотой. Зарим комбайнернууд машинынгаа эбдэршэтэр ябуулдаг заншалтай. Энэ ехэл муу гурим гээшэ. Комбайнай ямар нэгэн частиин эбдэһэн байгаа һаань, тэрэ дары һэлгэдэгби. Ямар нэгэн часть хөёрогдонгүй эбдэрээ һаа, ззал һаа хажуудахи частиие эбдэлсэдэг юм. Тиимэһээ хүдэлмэрилжэ ябахадаа машинаяа нарин нигтаар хаража ябаха шухала.

Үшөө үбэл байхада һайнаар заһабарилһан машинамни бүхы сезон соогоо ямаршье һаадгүйгөөр ябадаг юм. Гадна, ажалай бүтээсэ нүхэрнүүдһээ дуулдыдадаг. Тиимэһээ хамта ябаһан хүнүүдэйнгээ мэргэжэлые дээшэлүүлхын тула хүсөөр оролдодог байнаб.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хоёр жэлэй турша соо тракторна бригадын бригадирзар ба комбайнераар хүдэлмэрилхэ зуураа хоёр хүнүүдые һургаһан байнаб. Жэшээнь, Данзан Жалсанов тусгаар курсада һуранһгүйгөөр нёдондо комбайнераар хүдэлмэрилхэ зуураа 390 гектар таряа хуряаһан байна. Мүнөө жэл нүхэр Жалсанов 500 гектар хуряаха уялга абаа. Комбайнер гээшэ хайшаашье һаа, комбайн трактор хоёрые һайн мэдэдэг байха ёһотой. Коллективэй гэшүүн бүхэнэй техническэ мэргэжэлые дээшэлүүлхын тула декада бүхэндэ 1—2 дахин техническэ һуралсал хэдэгбди. Машинын хойноһоо техническэ харууһа хэхэ тухай, машинын эбдэрдэг шалтагаануудые хэлсэдэгбди.

Ябаха полинуудаа бэлэдхэхэ гээшэ комбайнай бүтээсые дээшэлүүлхын шухала нүхэсэлэй нэгэн юм. Хабарай тарилгаһаа эхилжэ хуряаха полинуудаа бэлэдхэдэгбди. Поли дээгүүр байһан модо шулуу түүжэ хаяа һэмди. Тиигээд полинуудаа жэгдээр, нүхэгүйгөөр элдүүрилхэдэмнай, комбайнаар хуряахада һайн байха юм.

Зарим комбайнернуудай машина колхозой поли дээрэ арай гэжэ гараад эбдэршэдэг, үнэтэй сагаа гээдэг. Имагтал муугаар заһабарилһанһаа, бүхы частьнуудыень таарууулжа шадаагүй дээрэһээ иимэ ушар тохёолдодог бшуу. Бидэндэ иимэ юумэ болодоггүй. Машинаяа һайтар шалгажа үзэхын тула хуряалгын урда тээ 10—15 хоног байхада тэрэнээ поли дээрэ гаргажа, молотилка руунь сабшаһан таряа хэжэ ябуулжа үзөөд, бүхы механизмуудыень тааруулдагбди. Удаань ямаршье торолтогүйгөөр ябахаар болоходонь, хуряажа захалдагбди. Тиигээд түрүүшын үдэрнүүдтэ хедерые хүсэд абхуулангүй, бага скоростёор дадхаажа ябуулаад, һүүлээрнь комбайнай һайса ябаһан хойнонь бүрин хүсөөрнь ябуулдагбди.

Ямаршье машинада техническэ харууһа саг соонь хэхэ хэрэгтэй. Тогтоогдоһон саг соонь комбайнда техническэ харууһа хэдэг байнаб. Бэлээр элэдэг механизмуудай запасной частьнуудые урид бэлэдхээд, абажа ябадагбди. Бригададамнай багахан мастерской бии. Тиимэһээ бага зэргын заһабарилгые имагтал өөһэдынгөө хүсөөр хэдэг болонхойбди.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ зарим үдэр соо 30 гектарһаа үлүүе хуряагша һэмди. Иимэ ехэ талмайе гансал нарата үдэр хэжэ үрдигдэхэгүй юм. Тиимэһээ һүни орой болотор хүдэлмэрилхын тула комбайндаа электролампочкануудые табяабди. Һүниин хүдэлмэри ёһотоор эмхидхэжэ шадабал, үдэрэйхидэ орходоо машина һайнаар ябадаг юм. Юуб гэхэдэ, комбайнай ба тракторай моторнууд халадаггүй, нэгэ жэгдээр ябадаг, горючи, түрхихэ материал ехээр алмагдадаг. Заримдаа минии агрегат техническэ харууһа ба заправка хэхын тула байгаад лэ түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлмэрилдэг һэн. Иигэжэ хүдэлмэрилхэдөө 50 гектар хүрэтэр хуряадаг байгаабди.

Цагаан-Усанай МТС-эй комбайнер Иван Плюснинэй методээр загонуудые уридшалан хэмжэдэг болообди. Энэ хадаа сезон соо үшөө 80—100 гектар хуряаха арга олгоо.

Трактор муутай дээрэһээ олон комбайнууд миин байдаг. Ямар тракторай агрегадтань үгтэхые комбайнер эртээнһээ мэдээд, тэрэнээ саг соонь заһабарилуулха ёһотой. Тиихэдэ тракторист бүхэн хүрэхэ запасной частьнуудые абажа ябаха байна. Хабарай тарилгые дүүргэхэтээ хамта бидэнэр тракторaa заһабарилжа эхилдэг, ябаха трактористые бэлэдхэдэг байнабди.

Үшөө зун байхада хуряалгын хүдэлмэриин түсэб зүбшэн хэлсээд, таряа хуряалгада эрхимээр бэлэдхэхын ба тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхын тула социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлдэг байнабди. Хуряалгада гарахынгаа урда тээ агрегадай гэшүүн бүхэн социалистическэ уялга абадаг юм. Хэршье сүлөөгүй хүдэлмэрилжэ ябаа һаа, саг сагта үйлэдбэриин зүблөө хэжэ, шухала асуудалые зүбшэн хэлсэдэг заншалтайбди.

Манай тракторна бригада часай графигаар хүдэлмэрилдэг. Энэ методые таряа хуряалгада заатагүй хэрэглэхэбди.

Энэ жэл манай МТС С—4 самоходно комбайнуудые олоор абаа. Тэдээнэй нэгые намда даалгажа үгэһэн байна. Энэ машинын механизмуудые һайтар үзөөб. Энэ жэл тус машинаар 750 гектар таряа хуряаха, гектар газар бүхэндэ килограмм горючи алмаха уялга абааб. Машинаяа социалистическэ ёһоор абажа ябаад, хуряалгын һүүлээр бүтэнөөр асаржа тушаахаб.

Нүхэд комбайнернууд ба механизаторнууд! Машинаяа бүрин хүсөөрнь ашаглажа, таряа хуряалгые саг соонь, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхын тула социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе.

Днепропетровско область. Ново-Московско районой «Коммунар» гэжэ томодхогдоһон колхоз түрүүшүүлэй вэргэдэ таряа хуряажа ба гүрэндөө тушаана.

Колхоз авансаар таряа үгэжэ эхилбэ. Колхознигууд ажалтэ үдэртөө килограмм хахад шэниисэ абахань.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Коммунар» колхозой түрүүлэгшэ А. А. Таран аванс абаһантайнь дашарамдуулан, колхозница Е. Г. Хмара гэгшые амаршалжа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Арсалшадай бэшэгүүдһээ

Аймцентрээ болбосон түхэлтэй болгохо

Хоринск тосхон жэл бүри ургажа, хүгжэжэ байһан аймагай центр юм. Эндэ гэр байранууд олошоржо, мүн хэдэн олон улицанууд шэнээр бии болоһон байна. Аймагай ажалшад ба интеллигенци өөрынгөө аймцентрые культурна, болбосон түхэлтэй байлгахые хүсэдэг.

Үшөө 1938 ондо аймцентртэ сад бухэхэ гэжэ олон зүйлэй модо, бургааһан тариглаһан юм. Тэдэнь яһала ургажа эхилээ һэн. Теэд харууһа муутай байһан дээрэһээ удангүй хаташаһан юм. Мүн 1948 ондо аймцентрын ажалшад садаа һэргээхэ зорилгоор ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна. Тэдэнэр элдэб модо, ургамалнуудые һуулгаһан, танцевальна талмай ба хүнэй амарха скамейкэнүүдые түхеэрһэн байгаа. Тэрэ гэһээр хоёр жэл үнгэрөөд байхада, садайнь хорёо һандаршоо, досоогуурнь мал бэлшэжэ ябана. Иигэжэ харууһа үгы байһанһаа тэрэ таригдаһан сад хатажа, хосорһон байна.

Мүн аймагай центрын улицанууд нэрэнүүдшьегүй болошонхой. Мүн эмхи зургаанууд гаршагшьегүй, айлнуудай гэрнүүд номершьегүй байха юм. Зарим улицануудта нэрэ байбашье һаа үмхиршэһэн хабтагай дээрэ бэшээтэй тула ойлгохын аргагүй. Иимэһээ Хоринск тосхондо ябажа үзөөгүй хүнүүдэй хэрэгтэй газараа олохын аргагүй шахуу.

Аймцентрээ болбосон түхэлтэй болгохо талаар аймсоведэй гүйсэдкомой коммунальна таһагай (даагшань нүхэр Серышев) «шэхэ дүлии», «нюдэ балай» һуудагынь гайхалтай.

Г. Дагбаев.

Культурна хүдэлмэриие тооногүй

Тэжээл бэлэдхэлгын, малай дулаан байра барилгын халуун кампаниин үедэ ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдаха ёһотой байгаа.

Теэд, Харамодоной сомсоведэй (Курумкан) дэргэдэхи клуб (даагшань нүхэр Нимаев) ба библиотекэ (даагшань нүхэр Будаин) культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие тон муугаар ябуулна. Клубта уранһайханай самодеятельностиин кружок хүдэлмэрилдэггүй. Сомсоведэй ажалшадта ба колхознигуудта лекци ба элидхэлнүүд оройдоо уншагдадаггүй байна. Тиимэһээнь колхознигууд хүдэлмэриингөө һүүлээр культурнаар сагаа үнгэргэхэ аргагүй юм.

Сомсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Домшоев өөрөө колхознигуудай дунда лекци, элидхэл хэдэггүй заншалтай. Мүн тус сомсоведэй албахагшад Дабаев, Мутунаев, Урбанов ба бусад ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ хабаадалсадаггүй байха юм.

Тус сомсоведэй хүтэлбэрилэгшэд эдэ дутагдалнуудаа усадхажа, ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха зэргэтэй

Ш. Дондупов.

Эмхи гурим·үй чайной

Түнхэнэй аймагай центртэхи чайной тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Тус чайнойн хүдэлмэрилэгшэд эдеэлхэеэ ерээшэдэй эрилтэдэ анхаралгүйгөөр хандана. Зүгөөр, эндэ ерээшэд буфедтэ өөһэдөө ошожо эдеэ хоол бэшүүлхэһээ гадна, столдоо һуужа официантнуудые хүлеэжэ үнэтэ сагаа дэмы гээнэ.

Гадна, эдеэнэй ассортимент үсөөн ба шанар муутай байдаг болошоо.

Аймпотребсоюз ба аймсоведэй гүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһаг дээрэ дурсагдаһан баримтануудые дары түргэн усадхажа, чайнойн хүдэлмэриие эрид һайжаруулха ёһотой.

П. Степанов.

Хаалтатай байдаг уншалгын байшан

Бичурын аймагай Заганай уншалгын байшан үбһэ хуряалга дээрэ ажаллажа байһан колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулнагүй. Тэрэниие даагша нүхэр Аюшеев өөрынгөө дураар уншалгынгаа байшангые хаажархёод, нютагайнгаа «аршаанда» амархаяа ябашанхай.

С. Ордынский.

„Бурят-Монголой үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

„Зуһай сагта малаа таргалуулха хэрэгтэй"

Иимэ гаршагтайгаар манай газетын июлиин 3-най номерто толилогдоһон статья соо Мухаршэбэрэй аймагай Харашэбэрэй сельсоведэй «Победа», Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта малай зунай бэлшээри муугаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Манай редакцида Мухаршэбэрэй аймсоведэй гүйсэдкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соо дурсагдаһан баримтанууд тодороо. Тус колхозуудта малай зунай бэлшээриие зүбөөр эмхидхэхэ, бэлшээриин газарнуудые һайнаар хэрэглэхэ ба малнуудаа таргалуулха талаар зохихо хэмжээнүүд абтаһан байна

Һуралсалай жэлдэ бэлэдхэл

Түрүү бригада

Һуралсалай шэнэ жэлдэ Байкало-Кударын аймагай Корсаковска долоонжэлэй һургуули (директорынь нүхэр А. Маланов) һайнаар бэлэдхэнэ. Тэндэ 13 пеэшэнгүүд гүйсэд заһабарилагдаа. 100 гаран партанууд һэльбэгдэһэн ба шэрдэгдэһэн байна. Һургуулиин байшангые заһабарилга дүүрэхэ дүтэлөө.

Тэндэ ажалладаг заһабарилгын бригада үдэр бүхэндэ нормоёо һайн шанартайгаар, үлүүлэн дүүргэнэ. Тус бригадын гэшүүд заһабарилгын хүдэлмэриие һаяар дүүргэхын түлөө бүри эршэмтэйгээр ажаллана.

Сутайн һургуулида

Сутайн долоонжэлэй һургуули (Мухаршэбэр) һургуулиин байрануудые ба интернадые заһабарилха модо бэлэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэбэ. Тус һургуулида плаханууд, тес ба хирпиисэ гүйсэд асаргданхай.

Мүнөө һургуулиин барилгашад гэр байрануудай заһабарилгын хүдэлмэри хэжэ, интернадуud болон багшанарай квартирануудые тойруулан ехэ харша барижа байна.

О. Чимитов.

Үбһэшэдтэ концерт харуулна

Мухаршэбэрэй аймагай Хонхолойн культурын байшангай (директорынь нүхэр Бурдуковский) агитбригада үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо 4 концерт үбһэшэдтэ харуулһан байна.

Агитбригадын гэшүүд ниитэ-политическэ ба бусад темээр элидхэл хэнэ, хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Мүн тэлэнэр «дайшалхы хуудаһа» гаргахадань агитаторнуудта туһална.

Л. Леонов.

1100 гектар таряа хуряахаб

Кяхтын МТС-эй комбайнер Шульгин

1947 онһоо хойшо комбайнераар хүдэлмэрилнэб. Түрүүшынгээ жэлдэ 330 гектар хуряагаа һэм. Тиигээд жэл бүри хүдэлмэриингөө бүтээсые дээшэлүүлдэг байнаб. 1950 ондо «Коммунар» комбайнаар хүдэлмэрилхэдөө 700 гектар хуряаһан байнаб.

Агрегадай бүтээсэ имагтал комбайнерһаа дуулдыдаг гэжэ би һайн мэдэнэб. Комбайные һайнаар заһабарилха гээшэ шухала услови мүн. Хуряалгын урда тээ машинаяа һайнаар заһабарилаад, бүхы механизмуудыень тон нигтаар шалгажа үзэдэгби. Бүхы сезон соо абажа хүрэнгүй, бэлээр элэдэг частьнууд комбайнда олон бии юм. Тиимэһээ иимэ частьнуудые олоор бэлэдхээд, абажа ябаха хэрэгтэй. Ямар нэгэн частиин элэхэдэнь, тэрэниие һэлгүүлхэдэ ехэ саг хэрэгтэй бэшэ, харин шэнээр хэхэ болоо һаа, угаа ехэ саг гээгдэдэг. Энээнһээ шалтагаалжа машина удаан зогсоогдодог байна бшуу. Иимэ бага зэргын юумэндэ ехэл анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилхын үшөө нэгэ услови хадаа агрегадые ба хадаха полинуудые бэлэдхэлгэ болоно. Би хэдэн жэл соо Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилжэ, бүхы полинуудыень һайнаар мэдэхэ болооб.

Тиихэдэ һайнаар хүдэлмэрилхын тула колхозтой халуун барисаатай байха хэрэгтэй. Таряа хуряалгые гээлтэ хоролтогүйгөөр, саг соонь үнгэргэхын тула ганса комбайнова агрегат бэшэ, мүн колхоз һайнаар бэлэдхэхэ, комбайниие хүсэдөөр ашаглахын тула таарамжатай услови бии болгохо, агрегадта хүрэхэ тооной колхознигуудые гаргаха ёһотой. Тиимэһээ бидэнэр эдэ бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэриие хуряалгын урда тээ хэдэг байнабди.

Энэ жэл би шэнэ «Сталинец—6» комбайнда хүдэлмэрилхэб. Тиихэдээ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө захалаад часай графигаар хүдэлмэреэ эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахын түлөө тэмсэхэб. Энэ сезон соо 1100 гектар таряа хуряаха, 1000 гектар талмайда лущени хэхэ, заһабарилгын зөөриин 25 процентые химгадаха, 10-дахи үдэр бүхэндэ алмаһан горючяараа хүдэлмэрилхэ, хуряалгын һүүлээр машинаяа бүтэнөөр тушааха уялга абаад, таряа хуряалгые саг соонь, һайнаар үнгэргэе гэжэ бүхы комбайнернуудые уряалнаб.

Таряа хуряалгые хайшан гэжэ үнгэргэнэбибди

☆ ☆

Д. ГОНТАРЬ, Социалистическэ Ажалай Герой

☆ ☆

1950 ондо «Сталинец-6» гэжэ комбайнаар хүдэлмэриин 14 үдэр соо 470 гектар һайн ургасатай шэниисэ хуряагаад, удаань бусад областьнуудта таряа хуряалсаһан байнаб. Минии агрегат хамтадаа 830 гектар таряа хуряаһан ба 15685 центнер таряа сохиһон байна.

Ажалдаа амжалтануудые туйлаһанайм түлөө намда Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ правительство олгоо.

Комбайнаа дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа, таряа хуряалгые гээлтэ хоролтогүйгөөр, саг соонь үнгэргэжэ, таряа хуряалгада поточно методые хэрэглэжэ, сүүдхын турша соо сохигдоһон таряае тогто абаашажа шэбэрлээд, бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаахэ, соломо, михиин һурилхэ тэһээ уряалтайгаар Краснодарска хизаарай бүхы комбайнернуудта, трактористнууд болон колхознигуудта энэ жэл манай коллектив уряалаһан байна.

Кубаниин комбайнернууд, трактористнууд болон колхознигууд манай уряае халуунаар дэмжэжэ, таряа хуряалгые эрхим һайнаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ.

Краснодарска хизаарай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо энэ жэл «Сталинец-6» комбайнаар, «ДТ-54» трактораар хүдэлмэриин 12 үдэр соо 400 гектар хуряаха гү, али дунда зэргээр сүүдхэ соо 33,3 гектар хадаха, 8 мянган центнер таряа сохихо, арбилһан горючяараа нэгэ үдэр хүдэлмэрилхэ, бүхы таряагаа поточно методээр хуряаха уялга манай агрегадай коллектив абаһан байна.

Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо таряа хуряажа эхилээд, «Сталинец-6» комбайнаар түрүүшын үдэр 34 гектар хадаһан, 710 центнер таряа сохиһон байнабди. Гурбан сүүдхэ соо 108 гектар таряан хуряагдажа, 2502 центнер таряан сохигдоо.

Хайшан гэжэ таряа хуряанабибди?

Үшөө июниин 1-дэ манай агрегат поли дээрэ гарахаар бэлэн болоо һэн. Соломокопнитель, зерноуловитель, дисковэ лущильник, колос суглуулха тармуурнууд комбайндамнай бии. Мүн гал түймэр сараха зэр зэмсэгүүд, машинын бусад хэрэгсэлнүүд, түлхюурнүүд ба запасной частьнууд бии.

Комбайнаа социалистическэ ёһоор химгадан абажа ябахын тула бэе дээрээ даажа абааб.

Манай агрегадые хангаха эрхим колхознигуудые тарянажалай бригадын бригадиртай хамта оложо, техническэ 9 занятинуудые тэдээнтэй үнгэргэһэн байнабди.

Манай агрегадай коллектив эмхитэй гуримтайгаар ажалладаг, хүн бүхэн хэхэ юумэеэ һайн мэдэдэг.

Хуряалгын эхилтэр хэды хоног үлөөд байхада агрегадаа ябуулжа туршаха зуураа, шухала хүдэлмэриһөө гадна техническэ харууһа хэхэ уялгаяа, хаана юу хэхээ хүн бүхэн мэдэхэ болоо һэн. Комбайнай таряа сохидог частиин баруун хажуугай детальнуудые шалгажа, тоһодохыень хоёр колхознигуудта даалгааб, мүн зүүн хажуугайхиень харууһалха хоёр хүнүүд табигдаа. Радиатор угааха тусгаар хүн бии. Минии туһалагшад хедер харууһалха юм. Би комбайнайнгаа мотор өөрөө хаража ябахаб.

Трактористнууд тракторта заправка хэдэг, хэрэгтэй болоо һаань, коллективэй бусад гэшүүд эдээндэ туһалалсадаг.

Тарилгын урда тээ колхозой агрономтой ба МТС-эй участково агрономтой хамта полинуудые хаража үзөөд, агрегадай хүдэлмэриин түсэб табяабди.

Загонуудые зүбөөр татахада комбайнова агрегадай бүтээсэ дээшэлдэг. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой бидэндэ заажа үгэһэн 400 гектар участогта сэхэ углуутай ута загонуудые татаһан байнабди. Эдээнэй утань үргэнһөө 6 — 8 дахин үлүү юм. Утаашаа талань хахалһан бороздагай зүг руу шэглэнхэй. Иигэхэдэ машиные дондоруулхагүй, таряан жэгдэхэнээр хадагдаха байна.

Загоной талмай хадаа агрегадай үдэр бүхэндэ хэхэ хүдэлмэритэй тааралдуулагдан, дунда зэргээрээ 33—34 гектар байдаг.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидэл адли энэ жэл бидэнэр часай графигаар хүдэлмэрилнэбди. Часай графигаар хүдэлмэрилхэдэ, эмхитэй гуримтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллагдадаг, тохёолдоһон бага зэргын дутагдалнууд дары усадхагдадаг байна. Түрүүшын үдэр хүдэлмэрилхэдөө трактораа 1-дэхи скоростёор ябуулаад, хедерээ хүсэд абхуулангүй нэгэ хэды час хүдэлмэрилжэ, комбайнаа дадхааһаар бүхы хүсэндэнь оруулаабди. Агрегадаа 2—3 час соо ябуулаад байлгажа, бүхы шухала зүйлнүүдыень шалгаа һэмди. Тиигээд трактораа нөөхил 1-дэхи скоростёорнь ябуулжа, машинынгаа хедерые хүсэдөөр абхуулан хадаабди. Хүдэлмэриин үдэрэй эсэстэ комбайнай бүхы механизмууд торьдоһогүйгөөр хүдэлхөөр болоо. Удаадахи үдэрынь комбайнмнай бүрин хүсөөрөө ябаһан байна.

Участково агроном механик хоёртой хамта комбайнайнгаа часай график зохёоһон байнабди.

Үглөөнэй 6 часһаа манай агрегат хүдэлмэрилжэ захална. 9 час болотор, таряанай үшөө шиигтэй байхадань, агрегаднай нэгэдэхи скоростёор ябана. Хедерые 4,9 метр абасатайгаар хадуулжа, 3 час соо 5,4 гектар таряа хуряахаар хараалнабди.

Үглөөнэй 9 часһаа агрегат хоёрдохи скоростёор 12 час болотор хүдэлмэрилнэ. Энэ саг соо бидэнэр 6,5 гектар таряа хуряаха ёһотойбди.

12 часта техническэ харууһа хэхын тула агрегаднай 30 минутын забһар хэнэ. Саанань хүдэлмэриин үшөө 6 час үлэнэ.

12 час 30 минутаһаа үдэшын 19 час болотор агрегат 3-дахи скоростёор хүдэлмэрилнэ. Иигэжэ ябахадаа 3 час болоод лэ, 5 минута соо тогтожо, агрегадаа хаража үзэнэбди.

Комбайнай бункерай таряан имагтал ябууд дундань эюулэгдэдэг. Хэдыдэ, ямар газарта орооһо ашахаяа мэдэжэ байгаад, таряа шэрээшэд, автомашинын шофернууд сэхэ ерэжэ, таряа абаашадаг. Гурбадахи скоростёор 6,5 час хүдэлмэрилхэдөө 16 гектар таряа хуряадагбди.

19-һээ 21 час болотор агрегадай узелнуудые шалган үзэхын тула 5 минутын забһар хээд, 2-дохи скоростёор хүдэлмэрилдэгбди. Хэрбээ шүүдэрэй ехээр унашоогүй һаань, нэгэдэхи скоростёор һүниндөө хүдэлмэрилдэг байнабди.

Үнгэрэгшэ ба энэшье жэлдэ часай графигаар хүдэлмэрилэн, «Сталинец—6» комбайнаар халаан соо 33-һаа 38 гектар хүрэтэр хуряадаг байнабди.

Агрегадай ябасын скоростиие хубилгажа, комбайнай молотилка руу таряанай оросые тааруулдагбди. Иигэжэ тааруулхада, хададаг аппарадай абаса хоронгүй, комбайн нэгэ жэгдээр ябуулагдадаг, молотилкань хүсэдөөр ашаглагдадаг байха юм.

Шэнгэн соломотой, буртаг үбһэ багатай, хуурай газарта комбайнай скоростиие түргэдхөөд, үдхэн соломотой, буртаг үбһэ ехэтэй, шиигтэй таряатай газарта скоростиинь аалидхадаг байнабди.

«Сталинец—6» комбайн — тон һайн машина юм. Таряа хуряалгын условиин адли байдаггүй хадань, энээниие хараадаа абалсажа, тааруулан хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй.

Комбайнай хедерые хүсэд абасатайгаар ябуулхын тула трактортаа указатель түхеэрхэ, энээниие хараад, тракторист агрегадаа зүбөөр ябуулха зэргэтэй.

Комбайнай гараһанай һүүлээр тросовой волокушаар соломонь хуряагдадаг. Сагай уларилһаа дулдыдан комбайнда лущильник шагтагалаад гү, али аминдань, соломын узуурта лущени хэхэ хэрэгтэй. Зүгөөр энэ хүдэлмэри сүүдхэ соогоо хэгдэхэ ёһотой. Сохигдоһон таряан тогто асарагдажа, сүүдхэ соо 90—100 тонно таряа сэбэрлэдэг механическа сортировкоор сэбэрлэгдэдэг байна.

Комбайнай сохиһон таряан тэрэ дары сэбэрлэгдээд, элеватор эльгээгдэдэг. Иигэжэ таряа хуряалга, тэрэниие сэбэрлэлгэ, соломо ба михиинэ хуряалга, таряа шэрэлгэ ба соломын узуурта лущени поточно методээр хэгдэнэ.

Энэ жэлдэ Кубаньда баян ургаса ургаа. Таряа хуряалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, 1 миллион 200 мянган гектар талмайһаа гектар бүриин 120 пүүд намарай шэниисэ абаха ба 200 мянган гектар талмайһаа гектар бүриин 110 пүүд шэниисэ хуряаха гэжэ нүхэр Сталинда үгэһэн уялгаяа дүүргэжэ шадаха байһандаа Кубаниин колхознигууд батаар найдана.

Агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө арадай голосовани Чехословацка республика дотор угаа эдэбхитэйгээр боложо байна. 8 миллион шахуу гражданинууд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Хандалгада нэгэдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шахтер-ударник Антонин Тесарж арадай голосованиин бюллетеньдэ гар табижа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл шангадхаха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй резолюци

ХЕЛЬСИНКИ, июлиин 24. (ТАСС). Эб найрамдалай түлөө тэмсэл шангадхахые уряалһан резолюци 1951 оной июлиин 22-то Хельсинкидэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюрогой заседани дээрэ абтаа. Резолюци соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Хельсинкидэ суглаа хэһэн Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюро хадаа эб найрамдал аюулда ороод байна, тэрэниие хамгаалха шухала гэжэ мэдэрһэн бүхы дэлхэйн эрэшүүлдэ ба эхэнэрнүүдтэ, бүхы хүдэлөөнүүдтэ ба организацинуудта хандана.

Уласхоорондын оршон байдалые шэнжэлэлгэ хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй шангадхагдаха ёһотой байһаниие харуулна.

Нэгэн талаһаа, Кореядэ жэл соо болоһон шэрүүн шанга байлдаанууд хадаа уласхоорондын конфликтнуудые хүсөөр шиидхэхэ гэһэн һэдэлгын буруу һүрэһэн тухай гэршэлнэ. Дайнай ябуулгануудые зогсоохын тулада хэгдэһэн үүсхэлые арадууд утаа ехээр найдаха мэдэрэлээр угтаба. Тиимэһээ, зүрилдөөнүүдые шиидхэхэ ба арсалдаануудые зайсуулха эгээн эрхим аргань дайн бэшэ, харин хэлсээнүүд мүн гэжэ гэршэлэгдээ. Гэбэшье, хани харилсаанай һанал бодолой илахын тулада, даб дээрэхи эблэрэлгын туйлагдахын тулада арадуудай хёрхо һэрэмжэ шухала хэрэгтэй гэжэ событинууд харуулна.

Нүгөө талаһаа, һүүлэй һарануудта уласхоорондын байдал нилээд орёо болоо. Яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ улам түргэдэжэ байна. Удаан болоһон хэлсээнэй һүүлээр гадаадын хэрэгүүдэй Министрнүүдэй орлогшонорой зүблөөн, арадуудай дура хүсэлдэ зүришэн, таһалагдаа. Японско асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ ябадалһаа сэхэ хамаатай оронуудые зайсуулаад, Японитой нэгэн талын договор баталхые мүнөө һэдэжэ байна. Германиие ба Япониие ремилитаризацилга хадаа сэрэгэй соединенинүүдые байгуулха ябадалда хүргэбэ, энэнь эдэ хоёр оронуудай хүршэнэрые сошордуулна, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалда улам ехэ аюулаар занана. Сэрэгэй, уһан-сэрэгэй ба агаарай сэрэгэй базануудай тоо ургажа байна, хүнүүдые олоор хюдалгын зэбсэгүүд улам ехээр хэгдэжэ байна. Эсэстээ Дүтын Восток дээрэ шэнэ конфликтнууд болоо, тэдэнь улам хурсадаха ба үргэдэхэ аюултай болоо.

Хэрбээ бидэнэр сээл нүхэндэ орошоһон байхые хүсөөгүй һаа, ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй гэжэ иимэ байдал гэршэлнэ.

Мүнөөнэй байдалда бидэнэр юу хэхэ ёһотой байнабибди? Кореядэ даб дээрэхи эблэрэлгэ туйлаха ябадалда шэглүүлэгдэһэн хүсэлэлгые дэмжэхын тулада бидэнэр нэн түрүүн бүхы хүсэеэ зорюулха ёһотойбди. Олониитын зүгһөө иимэ дэмжэлгэ хэгдэхэ ёһотой, ушарынь дайн удаашаржа болохо ба арадуудай найдабари мэхэлэгдэхэ байна.

Гэбэшье, тон шухала болохо Кореядэхи эблэрэлгые арадууд эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй миил түрүүшын шата мүн гэжэ хараха ёһотой. Энэ түрүүшын шата болбол сэрэгэй, мүн политическэ талаар улам үргэн хэлсээнүүдые хэхэ арга боломжо хангаха болоно. Уласхоорондын хани харилсаанай шухала оршон байдал хангахын тулада шэнэ хэлсээнүүд хадаа агууехэ табан гүрэнэй хоорондо хэлсээ баталалгада, тайлбарилан хэлэхэдэ, агууехэ табан гүрэнэй хоорондо бүхы оронуудта нээлтэтэй Эб найрамдалай Пакт баталалгада заабол асарха ёһотой байна.

Олониитын зүгһөө хэгдэхэ бэалалта ба эб найрамдал тээшэ эрмэлзэһэн дура хүсэл — гансахан энэ хадаа һаад бэрхэшээлнүүдые дабаха ба эсэргүүсэлгые сохин дараха арга олгохо Эб найрамдал хамгаалха гэһэн гол зорилгоёо ООН-эй бэелүүлхэ шадалгүй байһан ушарһаа, агууехэ табан гүрэнэй хоорондохи хэлсээнүүд хадаа мүнөө байгаа зүрилдөөнүүдые шиидхэхэ гансахан арга болоод байна.

Агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталһанай түрүүшын дүн хадаа ООН-ниие өөрынь зорилгодо бусааха ба Организациин нормальна ажал-ябуулгые шэнэдхэн эрхилхэ ябадал болохо ёһотой, тиин энэнь бүхы оронуудай хани харилсаа хангаха арга олгоно. Хоёрдохи дүнгынь юу болохоб гэхэдэ, буу зэбсэгүүдые нэгэн доро, хиналтатайгаар, бүгэдэниитээр, удаа дараалан хуряаха аргатай болгохо. Буу зэбсэгүүдые хуряалгын түрүүшын шатань яаралтайгаар зэбсэгжэлгые миин зогсоохоор хизаарлагдаха ёһогүй. Тэрэ хадаа атомна зэбсэг, мүн хүнүүдые олоор хюдалгын бусад буу зэбсэгүүдые бүрин хорихо ба тэдээндэ нарин хиналта тогтоохо ёһотой. Тэрэнь агууехэ гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэгжэлгые ехээр хороохо ёһотой. Эсэстээ хиналта һайн байхын тулада, тэрэнь мэдээжэ болоһон буу зэбсэг ба тэрэниие үйлэдбэрилгэ тушаа хэрэглэгдэхэһээ гадна, мэдээжэ болоогүй буу зэбсэгүүдые ба тэдэнэй үйлэдбэрилгые бэдэржэ элирүүлхэ арга олгохо ёһотой.

Эб найрамдалай Пактын гурбадахи дүнгынь юуб гэхэдэ, арадуудай хоорондохи харша хандалгые зайлуулха, хани харилсаа һэргээн тогтоохо, тиин ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ аргатай болгохо, бүхы оронуудай национальна бэеэ дааха байдалые хүндэлжэ, тэдэ оронуудай экономическа ресурснуудые ашаглаха болоно.

Уласхоорондын энэ хани харилсаанай нэгэдэхи шата хадаа элдэб оронуудай хоорондо экономическа нормальна харилсаануудые ба культурна холбоонуудые тогтоохо болон хүгжөөхэ ябадал болохо ёһотой. Хүн түрэлтэнэй бирагүй үсөөнхидэй олзын ба олонхидой үгырэн хооһоролой эшэ үндэһые, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые ондоо политикаар һэлгэхэ хэрэгтэй, тэрэ политика наукын ба техникын туйлалтанууд болон шэнэ зүйлнүүдые бүхы хүн түрэлтэндэ дэлгэрүүлхэ болоно.

Тиимэһээ, агууехэ табан гүрэнэй хоорондохи Эб найрамдалай Пакт хадаа дай үүдхэлгын сэхэ зюулые зайлуулхаһаа гадна, бата бэхи эб найрамдал байгуулха арга олгохо байна.

Уласхоорондын хэрэгүүд дотор хэлсээнүүдэй һаналай илахын тулада, хүнүүдэй ажал-ябуулгые эб найрамдалай таларуу дахин шэглүүлхын тулада, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет болбол нэн түрүүндэ эб найрамдалай национальна комитедүүдтэ хандана, өөһэдынгөө хүсэлэлгые ехэ болгохын, ажал-ябуулгаа эдэбхитэй болгохын ба эндэ хэлэгдэһэн идеянүүдые дэлгэрүүлхын тулада бүхы юумэ ашаглагты гэжэ тэдэниие уряална.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет болбол эб найрамдал сахин хамгаалхые эрмэлзэдэг бүхы бүлэглэлнүүдтэ ба бүхы хүдэлөөнүүдтэ тэрэшэлэн хандана. Совет хадаа агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулхын тулада хэгдэһэн ябуулгануудта нэгэдэхыень тэдэниие уряална, эб найрамдалай аша туһада хэхээр шухала гэжэ тэдэнэй тоолоһон бүхы хэмжээ-ябуулгануудтань туһалха гэжэ үгэеэ үгэнэ.

Бүхы хүнүүд, бүхы арадууд эб найрамдалые адли хэмжээгээр хүсэнэ. Хэрбээ үхэлһөө зайсахые хүсөө һаа, тэдэнэр болбол тэдэниие хубаан илгажа байһан юумые анхарангүйгөөр, эб найрамдал тээшэ эрмэлзэдэг дура хүсэлөө нэгэдүүлхэ байха, тиин эб найрамдалай хэрэг абарагдаха байна».

Уласхоорондын экономическа конференци тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюрогой резолюци

ХЕЛЬСИНКИ, июлиин 25. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюро болбол Уласхоорондын экономическа конференци тухай иимэ резолюци толилбо:

«Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюро хадаа Уласхоорондын экономическа конференци зарлаха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй шиидхэбэриин бүхы оронуудта ба эгээн олон янзын хүнүүдэй дунда үүдхэһэн һонирхолые хангалтатайгаар тэмдэглэнэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюро болбол уласхоорондын үүдхэлгын комитет байгуулха зорилгоор олон ондоо оронуудай хэрэг ябуулагшадай ба ниитын ажал-ябуулагшадай хоорондо һаналаа андалдан мэдэлсэжэ байһые мүн лэ хангалтатайгаар тэмдэглэнэ. Энэ комитет хадаа тус конференци дээрэ табигдажа болохо байһан олон ондоо интересүүд ба үзэлнүүдые харуулжа, урилгануудые эльгээхэ ба конференциин зүблэхэ зүйл болон хүдэлмэрилхэ гурим тушаа асуудалнуудые шиидхэхэ байна.

Абтаһан информаци болбол экономикын олон янзын һалбаринуудай мэргэжэлтэй түлөөлэгшэдые, инженерно-техническэ нюурнуудые, профсоюзна организацинууд ба кооперативууд гэхэ мэтые конференцидэ хабаадуулһан Великобритани, Хитад, США, Франци, Инди, Итали, Польша, Бразили, Бельги мэтын оронуудтахи бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хэмжээе сэгнэхэ арга бюродо олгоно.

Тэрээнһээ гадна, бюро болбол энэ уулзалгые Москвада хэхээр дурадхаһан, эб найрамдал хамгаалгын Советскэ комитедэй түлөөлэгшэдэй мэдүүлгые һайшаан тэмдэглэнэ. Энэ конференцидэ хабаадалсажа, оронуудай хоорондохи нормальна холбоо барисаануудта ба арад зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлгэдэ һаад ушаруулдаг бэрхэшээлнүүдые дабан зайлуулха практическа аргануудые бэдэржэ олохо тушаа бусад оронуудай түлөөлэгшэдтэй хүдэлмэрилхөөр бэлэн байһан тухайгаа СССР-тэхи промышленностиин, худалдаа наймаанай ба кооперативна организацинуудай, экономическа наукын ба профсоюзуудай элитэ түлөөлэгшэд мэдүүлээ.

Энэ уулзалгань мүнөө жэлэй һүүл болотор болохынь тулада ба зүблөө зарлаха болзор тухай асуудалые уласхоорондын үүдхэлгын комитедэй шиидхэхынь тулада, олон ондоо оронуудай олон элитэ ехэ ажал-ябуулагшадай оруулһан дурадхалнуудые зүбшөөһэнөө бюро мэдүүлнэ.

Оронуудай хоорондохи экономическа нормальна холбоо барисаануудые һэргээхэ ба арад зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ ябадалда туһалха аргануудые бэдэрэн оложо болохо байһые харуулһан, олон ондоо байдалтай ба олон ондоо үзэлтэй хүнүүдэй хүсэлэл оролдолгын бүхы шухала байһые бюро тэмдэглэнэ».

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй протест

ХЕЛЬСИНКИ, июлиин 24. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюро хадаа «Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшээр уригдаһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй делегациин гэшүүдтэ визэнүүдые үгэхэеэ США-гэй правительствын арсаһан ябадалда эсэргүү протест» толилбо. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюрогой нэгэн һаналаар абаһан протест соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«1951 оной февральда Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида делегаци эльгээхэ тухай шиидхэбэри абаһан байгаа.

Хэдэн хэмжээнүүдые абаһанайнгаа һүүлээр, Бүхэдэлхэйн Совет хадаа тэрэ үедэ Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшын үялгануудые дүүргэжэ байһан Малик делегациие Лейк-Саксессэ хүлеэн абахань гэһэн мэдээсэл абаһан юм. Тиин, делегациин гэшүүд Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшын уряалаар ошохо визэнүүдые үгэхэ тухай гүйлтатайгаар американска зохихо консульствонуудта хандаһан юм. Гэбэшье, визэнүүд үгтэхэгүй гэжэ тэдээндэ мэдээсэгдэһэн байгаа.

Визэнүүдые үгэхэ тухай гүйлтанууд «Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин байха газар тухай хэлсээнэй хэмжээндэ» хангагдажа шадахагүй гэжэ американска засагаархид шалтаһан байна. Визэнүүдые үгэхэ тухай асуудал «тон наринаар шудалагдаха» ёһотой, тиимэһээ делегациин гэшүүдэй гүйлтые энгын гуримаар хаража үрдихэгүй байна, ушар иимэһээ тус гүйлтада зам гаргагдахагүй болоно гэжэ американска засагаархид мэдүүлһэн байгаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюро энэ шиидхэбэридэ эсэргүү эгээн эрид протест мэдүүлнэ.

Бюро хадаа «Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин байха газар тухай хэлсээнэй» удхашанар тухай юридическэ арсалдаа хэхые хараалнагүй. Американска засагаархидай гэмээр, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй делегадууд Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшын уряалаар ерэжэ шадаагүй байһан баримтые тэмдэглээд, бюро хизаарлана. Энээнтэй дашарамдуулан, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюро иимэ ушар байдалда анхарал хандуулна гэбэл:

1. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида делегациие эльгээхэ тухай шиидхэбэри абахадаа, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет болбол эб найрамдал сахин хамгаалха ябадалтай холбоотой асуудалнуудаар олон зуу миллион эрэшүүл ба эхэнэрнүүдэй хараа бодолые мэдээсэхын тулада, уласхоорондын эгээн ехэ организацитай холбоо тогтоохо гэһэн дура хүсэлөө мэдүүлһэн байгаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй гүйлтань ООН-эй органуудта юрэнхы гуримаар табигдаһан юм. Имагтал ООН-эй органууд энэ гүйлтые яаха тухай шиидхэхэ эрхэтэй байгаа. Тэдэнэй нэрэ хүндэ ба бэеэ даанхай байдалда хохидол болгонгүйгөөр, американска правительствын уридшалан шиидхэһэн ябадалһаа тэдэ органуудай шиидхэбэри дулдыдажа шадахагүй байна.

2. Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшээр гү, али ООН-эй ямар нэгэн ондоо органоор Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида уригдаһан делегаци тухай хэлэгдэжэ байхада, дээрэ заагдаһан принципые эбдэлгэ хадаа тон хүндэ шэнжэ шанартай байна. Хэрбээ американска правительствын шиидхэбэринь хүсэндөө үлөө һаа, тэрэнь ООН-эй эгээн шухала органуудай ажал-ябуулгын ба информациин сүлөөе тон ехээр хизаарлаха байгаа, тус органууд урихые шухалада тоолоһон ямар нэгэн делегацитай гү, али ямар нэгэн нюуртай мүнөөнэй уласхоорондын проблемэнүүдые зүбшэн хэлсэхэ аргатай байха ёһотой. Дээрэ дурсагдаһан зүйлэй үндэһөөр, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюро США-гэй правительствын шиидхэбэридэ эсэргүү протест мэдүүлнэ. Бюро болбол энэ шиидхэбэриин аюултай дүнгүүдтэ уласхоорондын олониитын анхарал хандуулна, ООН хадаа США-гэй хиналта доро бэшэ, харин тэрэнэй территори дээрэ байна гэжэ США-гэй правительствода һануулна. Өөрынгөө ажал-ябуулгые, мүн бэеэ даанхай байдалые бүхы талаар тэрэ тоодо информациин талаар, ямар нэгэн гүрэнэй хамаархалгагүйгөөр ба һаадгүйгөөр бүрин хангаха шухала хэмжээнүүдые абахыень ООН-ниие гуйна».

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июлиин 26. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин частьнууд Хитадай һайндуратадтай нигта хани харилсаатай ябажа, американо-английска сэрэгүүдтэ ба лисынмановска армида эсэргүү байлдаануудые бүхы фронтнууд дээрэ хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд июлиин 26-да дайсанай 2 самолёт унагаагаа.

Кесондохи даб дээрэхи хэлсээнүүд тухай „Нодон Синмун“ газетын статья

ПХЕНЬЯН, июлиин 25. (ТАСС). Корейскэ газетэнүүд Кэсондохи хэлсээнүүдые шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. «Нодон Синмун» газетэ Кореяһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргаха тухай асуудалда — корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ гол условидо түрүү статья зорюулаа. «Корейскэ арад гадаадын сэрэгүүдые Кореяһээ гаргахые эринэ» гэһэн гаршагтай түрүү статья соогоо тус газетэ иигэжэ бэшэнэ: Американска тала хадаа гадаадын сэрэгүүдые Кореяһээ гаргаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэеэ арсахые ба зүблөөнэй зүблэхэ зүйлһөө энэ асуудал болюулхые али болохоор оролдоно гэжэ Кэсондохи хэлсээнүүд харуулна. Энэнь корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ тушаа США-гэй правительствын эрмэлзэлгын үнэн байһаниие һэжэглэхэ ябадал түрүүлнэ. Манай оронһоо сэрэгүүдээ гаргахаяа эридээр арсахадаа, США-гэй правительство Урда Кореяе өөрынгөө сэрэгэй саг үргэлжын база болгохо хүсэлтэй байһанаа харуулна.

Бидэ дай хүсэнэгүйбди, бидэнэр эб найрамдал, амгалан ажал хүсэнэбди. Бидэнэр Эхэ ороноо бэхижүүлхын тулада, ажахыгаа һэргээн байгуулхын тулада бүхы хүсэеэ зорюулнабди. Тиимэһээ бидэнэр американска ба гадаадын бусад сэрэгүүдые Кореяһээ гаргахые эринэбди, тиин дайнай ябуулгануудай зогсоогдоһоной һүүлээр, дайнай шэнээр болохо аюул зайсуулхые хүсэнэбди.

Правительство хадаа Эхэ оронойнгоо нэрэ хүндые, арадайнгаа интересүүдые харана. Тиимэһээ правительство гадаадын сэрэгүүдые Кореяһээ гаргаха шухала байһан тухай мэдүүлнэ, ушарынь корейскэ газар дээрэ тэдэ сэрэгүүдэй байха ябадал Кореяын суверенна эрхые эбдэнэ, манай арадай национальна нэрэ хүндын мэдэрэлые доромжолно.

Агрессивнэ сэрэгүүд тоо томшогүй ехэ һандаргалта ба үгырэн хооһоролгые Кореядэ асараа, тиимэһээ манай арад тэдээндэ угаа ехээр зэбүүрхэнэ. Интервентнүүдэй сэрэгүүд Кореяһээ тонилхо ёһотой.

Американска авиаци корейскэ городууд ба тосхонуудые зэрлиг муухайгаар бомбодоно

ПХЕНЬЯН, июлиин 26. (ТАСС). Июлиин 10-һаа 15 хүрэтэр американска 120 самолёдууд Пхеньянда 45 дахин дободолоо гэжэ Пхеньянай арадай комитет мэдээсэнэ. Ехэ калибрын 700 шахуу бомбо город дээрэ хаягдаа. Нампхо город дээрэ июлиин 17-һоо 19 хүрэтэр 170 гаран бомбо хаягдаа. Американска реактивна хэдэн самолёт Урда Пхенан провинциин Пхенвон уездын Санчжу волостиин таряашадай гэрнүүдые бомбодоһон, буудаһан байна. Зэрлиг муухай добтолгын үндэһөөр, Урда Пхенан провинцида һүүлэй 20 үдэр соо таряашадай 800 шахуу гэр һандаргагдаа.

Мүнөө Кэсондо хэлсээнүүдые хэжэ байһан болобошье, зэрлиг добтолгонуудаа үргэлжэлүүлжэ байһан американска бандидуудай хэрэгүүдтэ корейскэ арад зэбүүрхэнэ.

БМАССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоиной концерт

Ленинэй орденто Бурят-Монголой гүрэнэй оперо ба балет... театрын уужам зал соо хүн ... дүүрэн. Тэдэнэр хадаа Прага ... родто болоһон бүхэдэлхэйн ... мократическа залуушуулай фести... вальда хабаадагша, БМАССР-... арадай артист Лхасаран Лин... воиной ба Ленинградска консерв... ториин бурят-монголой отделени... студентнэрэй, республикын арти... нуудай табиһан концерт хараха... ерэһэн байна.

Лхасаран Линховоин хадаа ... бэлигтэй, ургажа ябаһан залуу ... тист мүн. Сценэ дээрэ гарахада... тэрэниие зал соо һуугшад уда... альгаташалгаар угтана. «Иван С... санин» гэжэ классическа опероһ... Сусанинай ариие Линховоин ... гуу һайханаар дуулана.

Артистын репертуар ехэ һони... холтой ба олон янзын юм. Тэ... Даргомыжскиин «Русалка» опер... һоо Мельнигэй ариие ба Моца... тын «Дон Жуан» опероһоо Лепо... реллын ариие, советскэ ба Буря... Монголой композиторнуудай, ар... дай дуунуудые дуулаа.

Мүн Ленинградска консерват... риин студентнэр Владимир Мон... тов, Георгий Синюшкин, Влад... мир Бамбацыренов ба Дина Кы... тымова гэгшэд классическа ба с... ветскэ композиторнуудай дуун... дые дуулаа. Ленинградска хорео... рафическа училищиин һурагш... З. Тыжеброва танец гүйсэдхэ... ба филармониин артист Ц. Хобо... ков «Агууехэ Сталинда баяр» ... һэн дуу дуулаһан, нүүдэл дра... театрын артистка П. Шопо... Л. Толстойн «Анна Каренина» гэ... романһаа отрывок уншаһан бай...

Концерт һонирхон харагш... БМАССР-эй арадай артист Лхас... ран Линховоиндо, студентнэртэ ... артистнарта халуун баяр хүргэ... саашадаа творческо шэнэ амжа... тануудые туйлахыень хүсэһэн ба... на.

А. Плишкина,
В. Халбаева.

Шатар

БМАССР-эй шатарай XVI чемпионат

Июлиин 25-да республикын ... рүү һуури эзэлэлгын 16-дахи ша... тарай турнирай 6-дахи тур болоб... Пахаев (Зэдэ) Шанюшкиниие (К... румкан) шүүбэ. Будаев (Городо... Могордоевтой (Улан-Удэ) наад... жа хүрэһөөр шүүбэ. Нэгэдэхи ка... тегориин шатаршан Бурхинов ко... хозник Ринчиновтэ шүүгдэб... Игумновтай наадаһан Собол... партиин эхиндэ буруугаар ябаж... бэрхэтэй байдалда ороод, тэргэ... алдаһанайнгаа һүүлээр гушан ... бадахи ябадалдаа өөрыгөө шүүгд... һэндэ тоолобо. Михайлов Па... ловта шүүгдээ. Занданов Горячи... гэгшые шүүбэ.

Үдэшэниинь долоодохи тур бо... лсо. Эндэ Горячихтай наадаһ... Сумкин 27-дохи ябадалдаа илал... туйлаба. Павлов Соболевой хар... нсёндо мат үгэхэ добтолго хэж... тэрэнээ бэелүүлбэ. Эрдынеев Игу... новтай наадаад, шүүгдэһэнэ... мэдэрбэ. Будаев Ринчиновые, Па... хаев Бурхиновые, Шанюшкин Ва... дановые шүүбэд. Долоодохи тур... удаа тээ 6-һаа 6 очко абаһан Па... хаев түрүүлжэ ябана. Сумкин 7-һо... 5,5, Эрдынеев 6-һаа 4,5 очкотой.

Научна экспедици

Бурят-Монголой культуры... нгучно-шэнжэлэлгын институт ... жэлдэ хэдэ хэдэн аймагуудта б... рят-монгол хэлэ шэнжэлхэ научн... экспедицинүүдые гаргаха байна.

Тэдэ экспедицинүүд аймаг ... магай хэлэнэй илгаануудые (ди... лектнүүдые) шэнжэлхэ юм. Экспе... дициин суглуулһан материалну... диалектологическа словарь ... научна синтаксис зохёолгод... хэрэглэгдэхэ байна.

Һаяхан түрүүшын научна экспе... дици филологическа науканууд... кандидат Д. Амоголоновой хүт... бэри доро Сэлэнгын аймаг гараа.

Харюусалгата редактор
Б. А. ОЧИРОВ.

Мүнөөдэр кинотеатрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта— «1951 оной Майн нэгэн» (12, 14 часууд... һаа), «Алтан Одоной кавалер» (16, 18, 20, 22 часуудһаа), «Константин Заслонов» (23 час 30 минутэһаа).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта—«Арюун һайхан Василиса» (11, 13 часуудһаа), хэлы... саапахи фильм (15, 17, 19, 21 часууд... һаа), «Дайнай һүүлээр үдэшын 6 ча... та» (23 часһаа).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора —7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-04. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03647. Типография Управления полиграфической промышленности, издательства и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000